

ویژه‌نامه روز جهانی مبارزه علیه کار کودک

خردادماه ۱۳۸۴

انجمن حمایت از کودکان کار

روز جهانی کارگر و مبارزه علیه کار کودکان

در فاصله زمانی دو مناسبت بسیار مهم قرار داریم. مناسبت اول یازدهم اردیبهشت "روز جهانی کارگر" و مناسبت دوم بیست و دوم خرداد روز جهانی "مبارزه علیه کار کودکان" است.

هرچند در نگاه اول نیز این دو مناسبت چندان با یکدیگر بی ارتباط نیستند ولی با کمی تعمق و تأمل درمی یابیم مطالبات، اهداف و آرمان های این دو روز در هم تنیدگی جدایی ناپذیری دارند و نه تنها مبارزه با کار کودک و محو پدیده ی کار کودکان بستگی به تحقق خواسته ها و مطالبات کارگران و رفع ستم و بهره کشی از آنان دارد، بلکه اساساً سلامت، سربلندی و نشاط جوامع نیز در گرو قدرشناسی و رعایت حقوق فعالان عرصه ی کار و تولید به ویژه کارگران است. و این در حالی است که امروزه در جای جای جهان شاهد بهره کشی، ستم و تضعیف بی رحمانه ی حقوق زنان و مردان کارگر و در نتیجه شاهد فقر، نابرابری، آسیب، ناهنجاری و پدیده ی مذموم کار کودکان هستیم و هر چند در بسیاری از کشورها کارگران با آگاهی داشتن از نقش و جایگاه خود و با تکیه بر هم اندیشی جمعی و تشکل یابی موفق گشته اند بسیاری از حقوق پایمال شده خود را باز ستانده و خواسته های به حق خود را جامه ی عمل پوشانند. آمار و ارقام تکان دهنده از وضعیت فقر، نابرابری، شکاف روزافزون طبقاتی، تجارت زنان و کودکان و برده داری مدرن بیان گر این واقعیت تلخ است، که برای رسیدن به دنیایی شایسته ی همگان به ویژه زنان و کودکان هنوز راه درازی در پیش است.

در شرایطی که کارگران در معرض بی حقوقی، اخراج، بی کاری و فقر قرار دارند بیشترین آسیب را خانواده های آنان به ویژه کودکان شان می بینند، اگر چه رعایت حقوق کودکان به دلیل شرایط ویژه ای که دارند از اولویت و اهمیتی خاص برخوردار است، ولی به طور یقین هیچ کشوری را نمی توان مثال زد که در آن حقوق کودکان بدون توجه به حقوق زنان و مردان رعایت شده باشد.

خلاصه ی کلام این که حقوق کودکان علی رغم تمامی اهمیت و اولییتی که دارد جزیی جدایی ناپذیر از حقوق زنان و مردان جامعه است، از این رو بر این باوریم که رعایت کلیه حقوق صنفی - اجتماعی و مدنی زنان و مردان کارگر و دیگر اقشار به ویژه اقشار فرودست نظیر دهقانان پیشه وران و ... تضمینی اساسی برای ارتقاء آگاهی های عمومی، تحکیم نهاد خانواده، تأمین حقوق کودکان، تغییر شرایط کودکان کار و در نهایت محو پدیده ی مذموم کار کودکان است. به امید آن روز

ماده ۲۸ پیمان نامه ی حقوق کودک

۱. کشورهای عضو حق کودک را برای برخورداری از آموزش به رسمیت می شناسد و برای دست یابی به این حق به صورت تدریجی و بر پایه ی ایجاد فرصتهای برابر به ویژه اقدامات زیر را معمول خواهند داشت:
  - الف - اجباری کردن و در دسترس قرار دادن آموزش ابتدایی رایگان برای همه.
  - ب - تشویق، ایجاد و گسترش انواع مختلف آموزش متوسط، از جمله آموزش عمومی و حرفه ای، فراهم کردن و قرار دادن آنها در دسترس همه ی کودکان، و به عمل آوردن اقدامات مقتضی از قبیل ارائه آموزش رایگان و اعطای کمک های مالی در صورت نیاز.
  - پ - در دسترس قرار دادن آموزش عالی برای همگان براساس قابلیت و از هر طریق مناسب.
  - ت - فراهم نمودن اطلاعات و راهنمایی های آموزشی و حرفه ای و قرار دادن آنها در دسترس همه ی کودکان.
  - ث - به عمل آوردن اقداماتی جهت تشویق به حضور منظم در مدارس و کاهش موارد ترک تحصیل.
۲. کشورهای عضو کلیه ی اقدامات مقتضی را جهت تضمین این که انضباط در مدارس مطابق با شأن انسانی کودک و مفاد پیمان نامه ی حاضر اعمال می شود معمول خواهند داشت.
۳. کشورهای عضو همکاری های بین المللی را در موارد مربوط به آموزش، به ویژه در جهت مشارکت در ریشه کن ساختن جهل و بی سوادی در سراسر جهان و تسهیل دسترسی به دانش علمی و فنی و روش های نوین تدریس، تشویق و ترویج، خواهند کرد. در این خصوص توجهی ویژه به نیازهای کشورهای در حال رشد مبذول خواهد شد.

اولین راهپیمایی کودکان کار

"مری جونز" در سال ۱۸۳۰ در ایرلند متولد شد از همان اوان کودکی از بد حادثه مجبور می‌شود که در غربت به جستجوی کار و به قیمت تبعید شدن زندگی کند. در پنج سالگی نزد پدرش به آمریکا می‌رود او جزئی از "موج سبز" مهاجرانی بود که به ماورای اقیانوس اطلس سرازیر می‌شد. بین سال‌های ۱۸۳۰ تا ۱۸۴۰، هر ساله بیست هزار بی‌کار و گرسنه کشورهای خود را رها می‌کردند. آهنگ مهاجرت پیوسته سریع‌تر می‌شود. مثلاً، بین سال‌های ۱۸۲۰ تا ۱۹۲۰ بیش از چهار میلیون ایرلندی برای آن‌که زنده بمانند سرزمین خود را ترک کرده و راهی ایالات متحده می‌شدند. مری کوچک هم یکی از این اقیانوس‌پیمایان بود، مری در این باره چیزی نمی‌گوید زیرا هرگز از خودش حرفی نمی‌زند ولی چند هفته سفر دریایی و در معرض بیماری و مرگ قرار گرفتن او را ناگهان با بدترین نوع فقر و خواری آشنا کرد و سبب شد که بی‌لحظه‌ای تردید و به نحو برگشت‌ناپذیری در صف استثمار شونده‌گان قرار بگیرد همین‌طور وقتی که بعدها در شیکاگو ماندگار می‌شود و در خانه‌ی ثروتمندان خیاطی می‌کند توجهش به بی‌عدالتی‌های اجتماعی جلب می‌شود، دست به بررسی می‌زند، حرفه‌ی خیاطی و ایالت خود را ترک می‌کند و به هر جایی که استثمار بیداد می‌کند و محروم‌ترین مردمان در آن جا زندگی می‌کنند سر می‌کشد. برای تعمیق بررسی‌های خود به استخدام کارخانه‌های نساجی درمی‌آید و ماه‌های طولانی در آن جا کارگری می‌کند تا بتواند وضع کار کودکان را از نزدیک ببیند. او زنی بود که با نگاه کردن به چیزها، کوچک‌ترین جزئیات را می‌دید و تمام گوشه‌کنار بی‌غوله‌های "کارگاه نام" را که کودکان خردسال در آن جا می‌پوسیدند می‌شناخت.

هنگامی که در "مفیس" بیماری تب زرد شایع شده بود و مردم به دلیل فقر بی‌امان حتی قادر نبودند پزشک‌یاری را بالای سر خود و خانواده‌هایشان بیاورند، با سرنوشت غم‌انگیزی مواجه شد و همسر و چهار فرزندش را در اثر بیماری از دست داد. پس از این فاجعه‌ی غم‌انگیز تمام وجودش را صرف مبارزه می‌نمود و از هرگونه زندگی شخصی چشم‌پوشید. او با غرور می‌گفت خانه‌ی من جایبست که مبارزه با بی‌عدالتی در آن جریان داشته باشد.

هنگامی که پا به میدان مبارزه نهاد، ۴۰ ساله بود و آن را تا بیش از ۹۱ سالگی ادامه داد. خاطرات این زن انقلابی بخش عظیمی از تاریخ مبارزات حق‌طلبانه‌ی کارگران ایالات متحده است. سال‌های پایانی زندگی‌اش را در کنار معدن چیان سپری نمود و خواسته‌اش این بود که پس از مرگ نیز در میان آنان بیارامد. و سرانجام در دسامبر ۱۹۳۰ دیده از جهان فرو بست و توسط کارگران مهاجر به خاک سپرده شد. و همین کارگران مهاجر به افتخار او سرودی ساختند، سرشار از حق‌شناسی بزرگ و اندوهی عظیم.

به مناسبت روز جهانی کارگر و به پاس مبارزات خستگی‌ناپذیر کارگر انقلابی خانم "مری جونز" که عمر خود را در راه احقاق حقوق از دست رفته‌ی کارگران به ویژه کودکان کار صرف نمود، مروری داریم بر برگزاری اولین راهپیمایی اعتراض آمیز کودکان کار در سال ۱۹۰۳ که توسط وی برگزار گردید.

در بهار ۱۹۰۳ رفتم کنزینگتن یکی از شهرهای ایالت پنسیلوانیا. آن جا هفتاد و پنج هزار کارگر کارخانه‌های نساجی در اعتصاب بودند که از این تعداد دست کم ده هزار نفرشان بچه‌های کم‌سن و سال بودند. اعتصاب کارگران برای بالا بردن دست‌مزد و کاهش ساعات کار روزانه بود. کارگران خردسال هر روز به دفتر سندیکا می‌آمدند. بعضی از آنها دست نداشتند، بعضی شصت و بعضی دیگر یک چند بند انگشت، پشت‌شان قوز شده بود و از آنها فقط پوست و استخوانی باقی مانده بود، با آن‌که طبق قانون کار فدرال کار بچه‌های کمتر از ۱۲ سال ممنوع بود اما خیلی از این بچه‌ها حتی ده سال‌شان هم نبود.

کسی‌گوشش‌بدکار این قانون نبود و مادرها هم اغلب سن بچه‌های‌شان را بیشتر از آن‌چه بود می‌گفتند چرا که به درآمد آنها احتیاج داشتند. در یکی از محله‌های کنزینگتن، چهارده مادر که جمعاً ۲۲ بچه زیر دوازده سال داشتند می‌گفتند: چاره‌ای نداریم یا باید دروغ بگویم یا باید از گرسنگی بمیریم پدران این بچه‌ها یا کشته شده بودند و یا در اثر کار ناقص‌العضو و بی‌کار بودند.

از روزنامه‌نگارها می‌پرسیدم چرا حقایق را درباره کار این بچه‌ها افشا نمی‌کنید، می‌گفتند کاری از دست‌شان بر نمی‌آید - چرا که بیشتر سهام روزنامه‌ها متعلق به کارفرماهای کارخانه‌های نساجی است و من در جواب‌شان گفتم: سهام من این بچه‌ها هستند و افشای

۱. کشورهای عضو حق هر کودک را برای برخورداری از تأمین اجتماعی، از جمله بیمه ی اجتماعی، به رسمیت می شناسد و اقدامات لازم را برای دست یابی به تحقق کامل این حق مطابق با قوانین داخلی خود به عمل خواهند آورد.
۲. مزایای مذکور در موارد مقتضی باید با توجه به امکانات و شرایط کودک و اشخاص مسؤول نگهداری از او و نیز سایر ملاحظات مربوط به درخواست مزایا از سوی کودک یا از طرف او اعطا شوند.

حقایق درباره ی آنها را خودم به عهده می گیرم.

یک روز، دسته ای از دختر بچه ها و پسر بچه ها را در پارک استقلال جمع کردم و با به دست گرفتن شعارهای افشاگرانه، راه افتادیم به طرف کاخ دادگستری که قرار بود میتینگ در آن جا برگزار شود. جمعیت کثیری جلوی ساختمان شهرداری جمع شده بودند، بچه های بی دست و بی انگشت را بردم روی سکو، دست ها و انگشت های قطع شده آنان را بلند کردم و به جمعیت نشان دادم و گفتم:

"ساختمان های مجلل فیلادلفیا، روی استخوان های ساییده شده، قلب های مریض و سرهای در گردن فرورفته این ها بنا شده. به خاطر پول دنیای بچی را از دست این ها در آورده اند، نه دولت از بی عدالتی ککش می گزد و نه شهرداری." (اصلاً باک شان نیست که این بچه ها، شهروندان آینده ی این مملکت اند. دم کلفت های شهرداری، کنار پنجره ایستاده بودند و تماشا می کردند.)

بچه ها را سر دست بلند می کردم و جثه های نحیف و گونه های گود افتاده آنها را نشان شان می دادم بچه ها آنقدر سبک بودند که بلند کردن آن ها برای پیرزنی مثل من بسیار آسان بود. به کارخانه دارهای میلیاردی در اخطار کردم به این جنایات خاتمه بدهند و رو کردم به روسای شهرداری که کنار پنجره ساختمان شهرداری ایستاده بودند و فریاد زدم: "آن روز که شهرداری شما به دست کارگران بیافتد خیلی دور نیست، آن روز دیگر هیچ بچه ای در مذبح سود قربانی نخواهد شد. روسای شهرداری به تندی پنجره ها را بستند، همان طور که قبلاً چشم و قلب شان را به روی واقعیت ها بسته بودند.

روزنامه ها حرف هایم را در باره ی خانه های مجلل فیلا دلفیا توی روزنامه های شان منتشر کردند، ماجرا بالا گرفت. روزنامه های نیویورک درباره انتشار این حرف ها با روزنامه های فیلادلفیا به جر و بحث قلمی پرداختند و دانشگاهی ها سر این مسأله بحث کردند و کشیش ها درباره اش موعظه کردند. این همان چیزی بود که من می خواستم. توجه افکار عمومی به کار بچه ها جلب شده بود.

مدتی بعد دوباره سکوت حکم فرما شد. فهمیدم که لازم است یک دفعه ی دیگر موضوع را مطرح کنم. آن روزها "ناقوس آزادی" را که صد سال پیش علیه استبداد به صدا در آمده بود، در تمام کشور می گرداند و مردم برای دیدنش هجوم می آوردند. فکری به خاطرم رسید. مگر نه این که این بچه ها برای کمی آزادی که حق مسلم آنهاست در اعتصاب بودند؟ از این رو تصمیم گرفتم آن ها را دور کشور بگردانم و موضوع را یک بار دیگر برای تمام دولت مردان و مردم آمریکا مطرح نمایم. از والدین شان اجازه گرفتم که بچه ها برای مدتی همراه من باشند و من قول دادم صحیح و سالم برگردانم شان، آنها نیز قبول کردند.

مردی به اسم "سوئینی" را سرگروه بان لشگر بچه ها کردم چند زن و مرد هم در این سفر ما را همراهی و در سرویس دهی به بچه ها کمک می کردند. بچه ها در اعتصاب بودند و فکر کردم بد نیست کمی هم بازیگوشی کنند. بچه ها خورجین هایی را روی کول شان انداخته بودند که در آن یک کارد، یک چنگال، یک بشقاب و یک آبخوری حلبی گذاشته بودند، یک لگن بزرگ هم برای آشپزی در هوای آزاد با خودمان داشتیم. یکی از بچه ها شده بود طبال و یکی دیگر شده بود شیپورچی.

با خودمان چند پارچه نویس داشتیم که شعارهایی نظیر:

"مدرسه بیشتر، بیمارستان کمتر.

وقت بازی و تفریح به ما بدهید.

خوشبختی همه جا هست، پس مال ما کو؟"

را روی این پارچه ها نوشته بودیم و همه جا با خود حمل می کردیم. راهپیمایی را از فیلادلفیا شروع کردیم که میتینگ بزرگی آن جا برگزار شده بود. خیال داشتیم با بچه ها به دیدن رییس جمهور «روزولت» برویم و از او بخواهیم قانونی از کنگره بگذارند که استعمار بچه ها را ممنوع کند. ساده لوحانه خیال می کردم که رییس جمهور با دیدن این کارگران خردسال کارخانه های نساجی، به یاد بچه های خودش می افتد که تعطیلات شان را در کنار سواحل "اویستربوی" می گذرانند. قصد داشتم که از روی ادب، به دیدن آقای مورگان، به وال استریت بروم، یعنی به دیدن کسی که پدران این بچه ها در کارخانه های او کار می کردند. بچه ها خیلی خوشحال بودند. به اندازه نیازشان می خوردند، هر روز در جویبارها و رودخانه ها شنا می کردند، به گمانم بعد از تمام شدن اعتصاب و برگشتن به کارخانه هیچ وقت تعطیلات به این خوبی نداشته باشند.

در تمام طول سفرمان دهقانان با گاری‌های پر از میوه و سبزی به دیدن ما می‌آمدند. لکوموتیو ران‌ها، قطارشان را بین راه نگاه می‌داشتند تا ما را مجانی به مقصد برسانند. وقتی به شهری می‌رسیدیم، اول من و سرگروهیان مان "سویینی" می‌رفتیم به شهر که اوضاع و احوال را بسنجیم، ترتیبی بدهیم که مردم آماده و سازماندهی شوند. و بالاخره تالاری برای برگزاری جلسه دست و پا کنیم، هر جا که می‌رفتیم مردم از ما به گرمی و اشتیاق استقبال می‌کردند. از این شهر که به آن شهر می‌رفتیم این گرمی و اشتیاق بیشتر می‌شد. در طول راهپیمایی ما باران نیامده بود و به همین دلیل قشری از گرد و غبار روی جاده‌ها نشسته بود گاهی مجبور می‌شدیم بچه‌ای را با یک همراه بفرستیم به خانه اش چرا که بعضی از آنها به دلیل ضعف بیش از حد طاقت و تحمل ادامه راهپیمایی را نداشتند نزدیکی‌های "نیوترنتن" در ایالت نیوجرسی، داشتیم در لگن بزرگ ناهار درست می‌کردیم که اتوبوس حومه شهری جلوی مان ترمز کرد. خبر آورد که پلیس دارد می‌آید سراغ ما که رسماً اخطار کند که حق نداریم وارد شهر بشویم. کارخانه‌های نساجی بسیاری توی این شهر بود و ورود ما به مذاق کارخانه‌دارها خوش نمی‌آمد. بالاخره مأمورین پلیس از راه رسیدند و ما آنها را به نهار دعوت کردیم. نگاه کردند به دست‌های کوچک بچه‌هایی که با آبخوری حلبی و بشقاب دور پاتیل حلقه زده بودند. پاسبان‌ها با مهربانی و لبخند با بچه‌ها صحبت کردند، و بدون آن که حرفی از ممنوعیت ورود به شهر زده شود، بازگشتند. بنابراین ما وارد شهر شدیم و جلسه را برگزار کردیم و آن شب همسران همین پلیس‌ها بودند که بچه‌های کم سن و سال تر را بردند خانه خودشان و به آنها رسیدگی کردند و فردا آنها را آوردند.

هر جا که جلسه‌ای برگزار می‌کردیم نمونه زنده‌ای از وحشت انگیزی کار کودکان را نشان می‌دادیم. توی یکی از شهرها، شهردار به ما گفت که به اندازه کافی پلیس در اختیار نداریم که بتوانیم از شما حمایت کند بنابراین نباید توی این شهر جلسه‌ای برگزار کنید.

و در جواب شان گفتیم: عالیجناب، این بچه‌ها هرگز رنگ حمایت به خودشان ندیده‌اند و به حمایت نشدن عادت کرده‌اند. و بالاخره جلسه را برگزار کردیم.

یک شب در "پرینستون" یکی از شهرهای ایالت نیوجرسی، توی یک انبار غله‌ی بزرگی که متعلق به شخصی به نام "گروور کلیولند" بود خوابیده بودیم. آن شب بسیار گرم بود تا جایی که بچه‌های کوچک تر طاقت گرم‌ما را نداشتند و نمی‌توانستند بخوابند. صاحب بزرگ‌ترین هتل شهر برای مان پیغام فرستاد بگویند چه چیزهایی کم دارید تا مجاناً در اختیارتان قرار دهیم.

برای کسب اجازه برای سخنرانی در محوطه‌ی دانشگاه رفتیم به دیدن شهردار پرینستون و گفتیم: خیال دارم راجع به آموزش عالی صحبت کنم و او نیز اجازه داد. جمعیت زیادی آمده بودند. استادها، دانشجویان و اهالی شهر. در آن سخنرانی گفتیم: "پولدارها، این بچه‌ها را از ابتدایی‌ترین آموزش‌ها محروم می‌کنند و دست و پای کوچک این بچه‌ها را به کار می‌گیرند تا دخترها و پسرهای خودشان را به دانشگاه بفرستند تا برای زنانشان ماشین و برای دخترهای شان سگ‌های محافظی بخرند که فرانسه بلد باشد."

گفتم: کم‌مانده صاحبان کارخانه‌های نساجی بچه‌های قنداقی را نیز به کار بگیرند، به استادان

بچه‌هایی را نشان دادم که به خاطر کار ده ساعته در ابریشم بافی های پنسیلوانیا، به زحمت می توانستند چیزی بخوانند یا بنویسند، پسر بچه ی ده ساله ای را روی دستم بلند کردم و گفتم: این هم رساله ی مجسمی از اقتصاد سیاسی!

اسم این پسر "جیمز است ورث" است. از بس کیسه های سی و هفت و نیم کیلویی کول کرده، پشتش مثل پیرمردها قوز شده و هفته ای ۳ دلار مزد می گیرد، خواهر چهارده ساله اش هم هفته ای ۶ دلار مزد می گیرد.

پس از تشریح زندگی او این طور ادامه دادم:

وقتی بچه‌هایی دیگر دارند درس می خوانند این بچه ها روزی ده ساعت در کارخانه کار می کنند. آن شب تو ساحل استونی بروک چادر زدیم. سال ها پیش، ارتش ژنده پوش انقلاب، یعنی سربازان جرج واشینگتن که در راه آزادی می جنگیدند همین جا چادر زده بودند. راهپیمایی را از "جوزی سیتی" به "هوبوکن" ادامه دادیم. هیأتی را مأمور می کنم که بروند پیش "ابشتین" رییس پلیس نیویورک، که از او اجازه بگیرند که برای رفتن به میدان مدیسن - محل برگزاری گرد همایی - از خیابان چهارم عبور کنیم. رییس پلیس نه تنها درخواست را رد کرد بلکه به شهر هم راهمان نداد. خودم راهی نیویورک شدم که بروم پیش آقای "ست لو" شهردار نیویورک، مرد بسیار مؤدبی بود. با این همه گفت که ناچار است از نظر رییس پلیس حمایت کند. پرسیدم: به چه دلیل از ورود ما به شهر جلوگیری می کنید؟

گفت: چون شما از شهروندان ایالت نیویورک نیستید.

گفتم: آقای شهردار، بیایید مسأله را خوب بررسی کنیم. اجازه بدهید توجه شما را به ماجرای جلب کنم که درست یک سال پیش در این کشور رخ داد، پرنس هنری، که نمونه ای از یک خاندان سلطنتی است، از آلمان به اینجا آمده بود. کنگره ایالت متحده اعتباری به مبلغ چهل و پنج هزار دلار از خزانه دولت (که دست رنج کارگران است) تصویب می کند که صرف هزینه های سرگرمی سفر سه ماهه این جوان بشود. آیا او شهروند این ایالت بود؟ و یا موارد مشابه و متعدد دیگر، آیا همه این موارد شهروند این ایالت بوده اند؟

گفت: ابداً.

گفتم: بسیار خوب بفرمایید، این بچه ها شهروندان کوچک این کشورند و تولید کنندگان ثروت آن. آیا صلاحیت ورود به شهر شما را داریم یا نه؟

گفت: کمی تأمل کنید.

مسوول پلیس را به دفتر خواست و سرانجام قرار شد که اجازه بدهند بچه ها وارد شهر بشوند.

در حالی که افسران، درجه داران، پاسبان ها و سربازهای ذخیره، که از چهار گوشه شهر جمع شان کرده بودند، ما را اسکورت می کردند از خیابان چهارم راه افتادیم و به طرف میدان "مدیسن" رفتیم. اما پلیس اجازه نداد که در آن میدان سخنرانی کنیم. پلیس اصرار می کرد که گردهمایی را در خیابان بیستم برگزار کنیم. و وقتی که توجه سروان پلیس را به این نکته جلب کردم که هر شهروند ساده ای حق دارد که در این میدان جلسه ی سخنرانی بر پا کند. گفت: البته حق با شماست اما در گردهمایی آنان به سختی می توان ۲۰ نفر را جمع نمود اما سخنرانی شما قادر خواهد بود ۲۰ هزار نفر را گرد آورد.

بنابراین راهپیمایی را به طرف خیابان بیستم ادامه دادیم و در برابر جمعیت عظیمی، از هولناکی کار کودکان در کارخانه های نساجی و مناطق معدنی حرف زدیم.

"ادی دانفی" پسر بچه کارگر دوازده ساله را نشان شان دادیم که روزانه ۱۱ ساعت روی چارپایه بلندی می نشست تا نخ ها را از هم جدا کند و آن را به کارگران دیگر بدهد. در حالی که دوربرشان پر از ماشین های خطرناک بود. روزی ۱۱ ساعت، زمستان و تابستان و بهار و پاییز آن هم برای هفته ای ۳ دلار.

بعد دختر بچه ای به اسم "گوسی رنگسینو" را نشان شان دادیم، بچه ای که هیچ نشانی از بچگی در او به چشم نمی خورد. چین و چروک صورتش او را به مراتب بزرگتر از سنش نشان می داد. او ناچار بود در قبال روزی چند سنت روزانه ۱۱ ساعت در کارگاه های جوراب بافی جوراب های ساق بلند زنانه بسته بندی کند.

مبالغ قابل توجهی پول برای کمک به اعتصاب کنندگان جمع آوری شد و صدها نفر سخاوتمندانه خواستند که از بچه ها در طول مدت اقامت شان در آن جا پذیرایی کنند.

فردای آن روز به دعوت آقای "باستیک" که صاحب باغ وحش بود بچه ها را بردیم به دیدن باغ وحش. سابقه نداشت که بچه ها در عمرشان این قدر تفریح کرده باشند.

آقای باستیک پس از آن که حیوانات تربیت شده را نشان مان داد اجازه داد که برای جمعیت

حاضر در باغ وحش صحبت کنم. آن جا دکوری از "کولوسئوم" همان آمفی تئاتر معروف رم و مردم رم بود. قسمت جلو دکور، دو امپراتور را نشان می داد که شست شان را رو به پایین گرفته بودند. چند قفس خالی حیوانات را درست گذاشته بودند جلو این دکور، به بچه ها گفتم بروند تو قفس، و در تمام مدت سخنرانی من، بچه ها تو قفس بودند.

رو کردم به جمعیت و گفتم: این صحنه بیان گر آریستو کراسی کارفرما هاست که اطفال کوچک کارخانه های نساجی و سایر کارخانه ها را پیش چشمان مردمی که به سکوت شان و داشته اند به نابودی محکوم می کنند. رییس جمهور باید چشمش به واقعیات زندگی این بچه ها باز باشد. بچه هایی که هیچ وقت به مدرسه نرفته اند. بچه هایی که روزی دوازده ساعت برای صنعت نساجی پنسیلوانیا کار می کنند. بچه هایی که فرش زیر پای رییس جمهور و شما را می بافند. بچه هایی که برای شما "دانتل" و برای تمامی اهالی شهر لباس تهیه می کنند. و نیز گفتم:

"پنجاه سال پیش که فریادی علیه برده داری بلند شد، خیلی ها برای پایان دادن به خرید و فروش بچه های سیاه پوست جان باختند. در روزگار ما بچه ها را در ازای هفته ای ۳ دلار به کارخانه ها می فروشند. پنجاه سال پیش نوزادهای سیاه پوست را نقد می خریدند و امروز بچه ها را نسبی می خرند.

در ایالت "جرجیا" که بچه ها شبانه روز کار می کنند تازگی ها قانونی وضع کرده اند برای حمایت از پرندگان آوازه خوان. اما برای بچه های کارگری که حتی دل و دماغ آواز خواندن ندارند هیچ قانون و هیچ برنامه ای وجود ندارد. به راستی برای آنها چه کاری می خواهیم بکنیم؟ برای تمامی رنج هایی که این بچه ها کشیده اند از رییس جمهور می خواهیم که این برده داری نوظهور را جمع کند به آقای رییس جمهور می گوئیم پیشرفتی که شما به آن افتخار می کنید بنایش بر ویرانه های زندگی مردم فرودست نهاده شده است.

"بدبختی این جاست که در واشنگتن تنابنده ای از این وضع ککش نمی گزد. قانون گذارها ظرف یک ساعت ۳ تا قانون به نفع شرکت های راه آهن تصویب می کنند، اما وقتی کارگرها برای بهبود وضع بچه های شان دست به دامن آنها می شوند آنها هیچ گوش شنوایی ندارند. فردای آن روز حرکت کردیم به طرف "منهاتان بیج" برای دیدن سناتور پلات که ساعت ۹ صبح با او قرار گذاشته بودیم. بچه ها به خاطر بازی در کنار رودخانه خودشان را خاک و خلی کرده بودند. و تمیز کردن شان مدتی وقت گرفت بالاخره کنار رودخانه را گرفتم و راه افتادیم. به ما گفتند چون خطوط راه آهن متعلق به شرکت راه آهن است، بنا براین در محدوده ی ملک خصوصی هستیم و باید از آن جا دور شویم. کاباره داری راه میان بری نشان مان داد که به هتل مورد نظر ختم می شد. هنگامی که بچه ها با سر و صدای طبل و شیپور و شعار "سلام سلام تمام دسته اینجاس" وارد هتل شدند، سناتور پلات از درب پشتی، هتل را به مقصد نیویورک ترک کرده بود.

بعد به او بستری رفتیم. اما رییس جمهور روزولت ما را نپذیرفت و اصلاً به نامه های ما جواب نداد. با این همه، راهپیمایی ما اثر مطلوبی داشت.

و توجه مردم به وضعیت غیر انسانی بچه های کار جلب شد. اگر چه اعتصاب کارگران کارخانه های نساجی "کنزینگتن" با شکست مواجه شد اما مجلس فدرال پنسیلوانیا قانون ممنوعیت کار کودک زیر چهارده سال را تصویب نمود.

۱. kensington
۲. oyster boy
۳. New trenton
۴. princeton
۵. Groer Cleveland
۶. james Astworth
۷. Hoboken
۸. seth low
۹. Modicon

در آستانه روز جهانی مبارزه علیه کار کودک (۲ ژوئن)

یاد و خاطره ی "مری جونز" و تمامی انسان های شریف و از خود گذشته ای که عمر خود را صرف بهبود شرایط کارگران به ویژه کودکان کار نمودند، گرامی می داریم.

اطلاعات ذیل استخراج شده از پرونده های مددکاری ۴۴۴ کودک تحت پوشش انجمن حمایت از کودکان کار است.

Frequencies

Statistics

	جنس	سن	تحصیلات	نحوه سرپرستی	تعداد اعضای خانواده
N Valid	۴۴۴	۴۴۴	۴۴۴	۴۴۴	۴۴۴
Missing	۱	۱	۱	۱	۱

ترکیب جنسیتی کودکان:

پسرها به دلیل نقش مؤثری که در تأمین مخارج خانواده دارند به ناچار زمان بیشتری را برای کار اختصاص می دهند لذا کمتر می توانند برای آموزش و ... به انجمن مراجعه نمایند. ولی دختران بیشتر در منزل و به صورت انجام کارهای خانگی از قبیل شکستن قند، ساختن گیره ی سر، گل مصنوعی، بسته بندی جوراب و لباس .... می باشد، بنابراین وقت بیشتری برای حضور در انجمن دارند.

Frequencies Table

جنس

		فراوانی	درصد
Valid	دختر	۲۵۴	۵۷/۱
	پسر	۱۹۰	۴۲/۷
	Total	۴۴۴	۹۹/۸
Missing	System	۱	/۲
	Total	۴۴۵	۱۰۰

سن

		فراوانی	درصد
Valid	۳	۱	/۲
	۴	۱	/۲
	۵	۲	/۴
	۶	۵	۱/۱
	۷	۳۴	۷/۶
	۸	۵۰	۱۱/۲
	۹	۴۳	۹/۷
	۱۰	۷۳	۱۶/۴
	۱۱	۵۷	۱۲/۸
	۱۲	۴۳	۹/۷
	۱۳	۴۶	۱۰/۳
	۱۴	۳۴	۷/۶
	۱۵	۳۲	۷/۲
	۱۶	۸	۱/۸
	۱۷	۱۲	۲/۷
	۱۸	۲	/۴
	۱۹	۱	/۲
	Total	۴۴۴	۹۹/۸
Missing	System	۱	/۲
	Total	۴۴۵	۱۰۰

ماده ۷۹ قانون کار:

به کارگمردن افراد کمتر از ۱۵ سال ممنوع است.

ماده ۸۰ قانون کار:

کارگری که سنش بین ۱۵ تا ۱۸ سال تمام باشد کارگر نوجوان نامیده می شود و در بدو استخدام باید توسط سازمان تأمین اجتماعی مورد آزمایش های پزشکی قرار گیرد.

ماده ۸۱ قانون کار:

آزمایش های پزشکی کارگر نوجوان حداقل باید سالی یک بار تجدید شود و مدارک مربوط در پرونده ی استخدامی وی ضبط گردد. پزشک درباره ی تناسب نوع کار با توانایی کارگر نوجوان اظهار نظر می کند و چنان چه کار مربوط را نامناسب بداند کارفرما مکلف است در حدود امکانات خود شغل کارگر را تغییر دهد.

ماده ۸۲ قانون کار:

ساعات کار روزانه ی کارگر نوجوان نیم ساعت کمتر از ساعات کار معمولی کارگران است و ترتیب استفاده از این امتیاز با توافق کارگر و کارفرما تعیین خواهد شد.

ماده ۸۳ قانون کار:

ارجاع هر نوع کار اضافی و انجام کار در شب و نیز ارجاع کارهای سخت و زیان آور و خطرناک و حمل بار بیش از حد مجاز و بدون استفاده از وسایل مکانیکی برای کارگر نوجوان ممنوع است.

ماده ۸۴ قانون کار:

در مشاغل و کارهایی که به علت ماهیت آن یا شریای که کار در آن انجام می شود برای سلامتی یا اخلاق کارآموزان و نوجوانان زیان آور است، حداقل سن کار ۱۸ سال تمام خواهد بود. تشخیص این امر با وزارت کار و امور اجتماعی است.

تحصیلات :

همان گونه که گفته شد، تعدادی از کودکان تحت پوشش انجمن فقط برای حل مشکلات خود به انجمن مراجعه می کنند ولی حضوری ثابت و جدی در کلاس های درسی انجمن ندارند لذا آمار آنان در گروه شاغلان به تحصیل ذکر نشده است.

تحصیلات

	فراوانی	درصد
Valid اشتغال به تحصیل	۳۹۰	۸۷/۶
عدم اشتغال به تحصیل	۵۴	۱۲/۱
Total	۴۴۴	۹۹/۸
Missing System	۱	/۲
Total	۴۴۵	۱۰۰

مدرک شناسایی

	فراوانی	درصد
Valid شناسنامه	۱۸	۴
کارت اقامت	۳۷۱	۸۳/۴
هیچکدام	۵۵	۱۲/۴
Total	۴۴۴	۹۹/۸
Missing System	۱	/۲
Total	۴۴۵	۱۰۰

تعداد اعضای خانواده

	فراوانی	درصد
Valid ۲	۲	/۴
۳	۱۲	۲/۷
۴	۲۱	۴/۷
۵	۶۳	۱۴/۲
۶	۷۲	۱۶/۲
۷	۸۵	۱۹/۱
۸	۷۰	۱۵/۷
۹	۶۴	۱۴/۴
۱۰	۳۲	۷/۲
۱۱	۳	/۷
۱۲	۷	۱/۶
۱۳	۵	۱/۱
۱۴	۷	۱/۶
۱۹	۱	/۲
Total	۴۴۴	۹۹/۸
Missing System	۱	/۲
Total	۴۴۵	۱۰۰

Frequencies**Statistics**

	تعداد خانوار ساختمان	تعداد ساکنین ساختمان	تعداد اتاق منزل کودک	کاز	حمام	توالیت	آشپزخانه
N Valid	۴۴۴	۴۴۴	۴۴۴	۴۴۴	۴۴۴	۴۴۴	۴۴۴
Missing	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱

Frequencies Table

تعداد خانوار ساختمان

	فراوانی	درصد
Valid ۱	۶۶	۱۴/۸
۲	۱۱۴	۲۵/۶
۳	۹۱	۲۰/۴
۴	۸۸	۱۹/۸
۵	۳۶	۸/۱
۶	۲۹	۶/۵
۷	۹	۲
۸	۷	۱/۶
۹	۴	/۹
Total	۴۴۴	۹۹/۸
Missing System	۱	/۲
Total	۴۴۵	۱۰۰

تعداد ساکنین ساختمان

	فراوانی	درصد
Valid	۴	۲
۵	۱۲	۲/۷
۶	۱۰	۲/۲
۷	۱۴	۳/۱
۸	۱۹	۴/۳
۹	۲۴	۵/۴
۱۰	۱۷	۳/۸
۱۱	۱۷	۳/۸
۱۲	۲۳	۵/۲
۱۳	۲۳	۵/۲
۱۴	۱۲	۲/۷
۱۵	۲۷	۶/۱
۱۶	۲۱	۴/۷
۱۷	۸	۱/۸
۱۸	۱۱	۲/۵
۱۹	۵	۱/۱
۲۰	۳۴	۷/۶
۲۱	۱۵	۳/۴
۲۲	۵	۱/۱
۲۳	۱۴	۳/۱
۲۴	۱۳	۲/۹
۲۵	۱۶	۳/۶
۲۶	۱۰	۲/۲
۲۷	۶	۱/۳
۲۸	۱۲	۲/۷
۳۰	۲۱	۴/۷
۳۱	۲	/۴
۳۲	۸	۱/۸
۳۳	۲	/۷
۳۴	۴	/۹
۳۵	۱۰	۲/۲
۳۶	۷	۱/۶
۳۷	۳	/۷
۳۸	۱	/۲
۴۰	۹	۲
۴۳	۱	/۲
۵۰	۲	/۴
۵۵	۳	/۷
Total	۴۴۴	۹۹/۸
Missing System	۱	/۲
Total	۴۴۵	۱۰۰

تعداد اعضای خانواده

	فرآوانی	درصد
Valid ۱	۲۵۰	۵۶/۲
۲	۱۶۲	۳۶/۴
۳	۲۴	۵/۴
۴	۷	۱/۶
۵	۱	۲
Total	۴۴۴	۹۹/۸
Missing System	۱	/۲
Total	۴۴۵	۱۰۰

گاز

	فرآوانی	درصد
Valid دارد	۳۲۶	۷۳/۳
ندارد	۱۱۸	۲۶/۵
Total	۴۴۴	۹۹/۸
Missing System	۱	/۲
Total	۴۴۵	۱۰۰

حمام

	فرآوانی	درصد
Valid مستقل	۸۴	۱۸/۹
مشترک	۲۲۵	۵۰/۶
ندارد	۱۳۵	۳۰/۳
Total	۴۴۴	۹۹/۸
Missing System	۱	/۲
Total	۴۴۵	۱۰۰

توالت

	فرآوانی	درصد
Valid مستقل	۸۳	۱۸/۷
مشترک	۳۶۱	۸۱/۱
Total	۴۴۴	۹۹/۸
Missing System	۱	/۲
Total	۴۴۵	۱۰۰

آشپزخانه

	فرآوانی	درصد
Valid مستقل	۱۳۷	۳۰/۸
مشترک	۱۵۲	۳۴/۲
ندارد	۱۵۵	۳۴/۸
Total	۴۴۴	۹۹/۸
Missing System	۱	/۲
Total	۴۴۵	۱۰۰

Frequencies

Statistics

	وسیله گرم کننده	مصرف مواد	نوع مصرف	سلامتی	نوع بیماری	نحوه سرپرستی	شغل
N Valid	۴۴۴	۴۴۴	۴۴۴	۴۴۴	۴۴۴	۴۴۴	۴۴۴
Missing	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱

Frequencies Table

وسیله گرم کننده

	فرآوانی	درصد
Valid بخاری	۲۵۴	۵۷/۱
علاءالدین	۸۷	۱۹/۶
اجاق گاز	۱۰۳	۲۳/۱
Total	۴۴۴	۹۹/۸
Missing System	۱	/۲
Total	۴۴۵	۱۰۰

مصرف مواد مخدر:

به این دلیل که مسأله مصرف مواد مخدر ضد ارزش است بنابراین در ارتباطات اولیه امکان پنهان کردن آن توسط کودک یا خانواده ی وی وجود دارد. در نتیجه احتمال دارد آمار مربوط به مصرف مواد مخدر در خانواده بیشتر از ارقام ذکر شده باشد.

۱۴

ویژه نامه روز جهانی مبارزه علیه کار کودک
انجمن حمایت از کودکان کار

مصرف مواد

	فرآوانی	درصد
Valid خانواده	۵۲	۱۱/۷
ندارد	۳۹۲	۸۸/۱
Total	۴۴۴	۹۹/۸
Missing System	۱	/۲
Total	۴۴۵	۱۰۰

نوع مصرف

	فرآوانی	درصد
Valid ناس	۱۷	۳/۸
تریاک	۳۰	۶/۷
حشیش	۲	/۴
سایر	۳	/۷
بی مورد	۳۹۲	۸۸/۱
Total	۴۴۴	۹۹/۸
Missing System	۱	/۲
Total	۴۴۵	۱۰۰

سلامتی:

با توجه به این که آمار ذکر شده براساس اطلاعات موجود در پرونده های مددکاری و نه در پرونده پزشکی آنان، بنابراین میزان بیماری های کودکان و انواع آن قطعاً بسیار بیشتر از آن چیزی است که در جدول آمده است. بیماری های انگلی مثل شپش سر، کرمک و قارچ های پوستی که ناشی از آلودگی محل زندگی است در بین کودکان بسیار زیاد است. مضاف بر این که بیشتر کودکان از سوء تغذیه و کم خونی رنج می برند و اغلب ظاهری رنگ پریده و خسته دارند.

سلامتی

	فراوانی	درصد
Valid سالم	۳۱۳	۷۰/۳
بیمار	۱۳۱	۲۹/۴
Total	۴۴۴	۹۹/۸
Missing System	۱	/۲
Total	۴۴۵	۱۰۰

نوع بیماری

	فراوانی	درصد
Valid تنفسی - قلبی	۶	۱/۳
گوارشی	۱	/۲
پوستی	۱۴	۳/۱
عفونی	۲۸	۶/۳
دهان و دندان	۷	۱/۶
چشم	۲۳	۵/۲
گوش، حلق و بینی	۱۰	۲/۲
انگلی	۱۲	۲/۷
روماتولوژی	۱۶	۳/۶
ارتوپدی	۱۲	۲/۷
سوء تغذیه	۳	/۷
لکنت	۱	/۲
بی مورد	۳۱۱	۶۹/۹
Total	۴۴۴	۹۹/۸
Missing System	۱	/۲
Total	۴۴۵	۱۰۰

نحوه سرپرستی:

همان گونه که از اعداد جدول مربوط به سرپرستی کودکان بر می آید همه کودکان دارای سرپرست بوده و ۸۹/۲ درصد با والدین خود زندگی می کنند و این دقیقاً بر خلاف عقایدی است که در مورد بی سرپرست بودن و یا خیابانی بودن کودکان کار وجود دارد.

نحوه سرپرستی

	فراوانی	درصد
Valid والدین	۳۹۷	۸۹/۲
مادر	۳۱	۷
پدر	۹	۲
دیگران	۷	۱/۶
Total	۴۴۴	۹۹/۸
Missing System	۱	/۲
Total	۴۴۵	۱۰۰

اشتغال به کار کودک:

ارقام مربوط به جدول اشتغال به کار کودک نشان می دهد که ۴۴/۳ درصد از کودکان تحت پوشش انجمن بی کار هستند. اما این بی کاری دایمی نیست. کودکی که امروز بی کار است امکان دارد تا ۱۰ روز پیش در خیابان و یا کارگاه و حتی منزل کار می کرده ولی فعلاً به دلایلی از گردونه کار خارج شده و قطعاً تا یک هفته دیگر مجدداً به سرکار دیگری خواهد رفت. بنابراین نمی توان آمار ثابتی از وضعیت اشتغال کودکان کسب نمود.

وضعیت اشتغال کودک

	فراوانی	درصد
Valid شاغل	۲۴۶	۵۵/۳
بیکار	۱۹۷	۴۴/۳
Total	۴۴۴	۹۹/۸
Missing System	۱	/۲
Total	۴۴۵	۱۰۰

سر انجام یک کودک کارگر

اقبال مسیح (۱۹۹۵ - ۱۹۸۳)

انسانی که در یک مجموعه نباید فراموش شود اقبال مسیح است. سرنوشت دردناک این کودک کارگر توجه جهانیان را به مشکل کودکان کارگر معطوف ساخت. والدین بی چیز اقبال او را به هنگامی که بیش از ۴ سال نداشت به دارنده یک کارگاه قالی بافی فروختند و او ۶ سال از عمر خویش را در حالی که بیشتر وقت ها با زنجیر به داربست قالی بسته شده بود در آن جا به سر برد.

اقبال در سال ۱۹۹۲ با جبهه ملی کارگران متعهد^۱ (که اختصاراً BLLF خوانده می شود) و رهبر آن احسان الله خان، آشنا شد. این آشنایی به او در درک این حقیقت کمک کرد که در یک نظام طبقاتی نیز افرادی مانند او و دوستانش همانند دیگر مردمان جامعه دارای ارزش انسانی اند. اقبال اکنون جرأت می کرد که به نزد کارفرمای خود رفته و نسبت به وضعیت خویش و دوستانش اعتراض کند، امری که بی درنگ به زنجیر کشیده شدن دوباره او و دوستانش را به دنبال داشت. زمانی که BLLF از موضوع آگاه شد دست به فعالیت گسترده ای زد که نتیجه آن رها شدن این کودکان قالی باف از تعهدات مربوط به قرار دادنشان بود. اقبال در آن زمان تنها ۱۰ سال داشت. او که پسرک با استعداد و شجاعی بود در BLLF شروع به فعالیت کرد و پس از مدتی، کارزار تبلیغاتی گسترده ای علیه کار کودکان به راه انداخت که نتیجه آن بسته شدن بسیاری از کارگاه های قالی بافی در لاهور و مناطق اطراف آن و آزاد شدن هزاران کودک از تعهدات قراردادهای استخدامی شان بود.

در دسامبر ۱۹۹۴ اقبال در مأموریتی از جانب BLLF به همراه احسان الله خان به سوئد رفت و سپس رهسپار ایالات متحده شد و در آن جا به خاطر فعالیت هایش جایزه ای به مبلغ ۱۵۰ هزار دلار دریافت کرد. او تصمیم گرفت با استفاده از این پول به تحصیل بپردازد و وکیل دعاوی بشود. دانشگاه Brand در بوستون با اعطای یک بورس تحصیلی تمامی هزینه های آموزشی او را تا پایان مرحله دانشگاهی به عهده گرفت. در بازگشت به پاکستان اقبال همانند کودکی آزاد به ادامه زندگی پرداخت اما آن جا زندگی او را تحت الشعاع قرار می داد تهدیدهایی بود که از جانب صاحبان صنعت قالی بافی دریافت می کرد.

سرانجام اقبال در روز یکشنبه ۱۶ آوریل ۱۹۹۵ هدف گلوله قرار گرفت و کشته شد. به گفته احسان الله خان، وی دو هفته پیش از مرگش بار دیگر تهدید به مرگ شده بود.

فراتر از تمامی مرزها ...
پیمان نامه جهانی حقوق کودک
ناشر: کمیته ایران و سوئد

ماده ی ۳۲ پیمان نامه ی حقوق کودک

۱. کشورهای عضو حق کودک را برای برخورداری از حمایت در برابر بهره کشی اقتصادی و انجام هر گونه کاری که ممکن است زیان بار باشد یا خللی در تحصیل کودک وارد آورد، و یا به سلامتی کودک یا رشد جسمانی، ذهنی، اخلاقی یا اجتماعی وی آسیب رساند، به رسمیت می شناسند.

۲. کشورهای عضو جهت تضمین اجرای ماده ی حاضر اقدامات قانونی، اجرایی، اجتماعی و آموزشی به عمل خواهند آورد. بدین منظور و با عنایت به مفاد سایر اسناد بین المللی مربوطه، کشورهای عضو به ویژه اقدامات ذیل را به عمل خواهند آورد:

الف - تعیین حداقل سن یا حداقل سنین برای اشتغال به کار.

ب - تدوین مقررات مناسب در ارتباط با ساعات کار و شرایط اشتغال.

پ - تعیین مجازات های مناسب یا ضمانت های اجرایی دیگر به منظور تضمین اجرای مؤثر ماده ی حاضر.

با بچه‌های "راه پیمایی جهانی"

بر اساس آمارهای جهانی:

۵۰۰ میلیون کودک از توالیت بهداشتی
۴۰۰ میلیون کودک از آب آشامیدنی سالم
۲۷۰ میلیون کودک از خدمات بهداشتی
و ۹۰ میلیون کودک از غذا محرومند.
۱۴۰ میلیون کودک به مدرسه نمی‌روند.
۳۰۰ میلیون کودک از دسترسی به اطلاعات
محرومند.

۱ میلیارد کودک از رشد سالم و حمایت اعلام شده
سران کشورها در پیمان نامه‌ی حقوق کودک
محرومند.

هفته نامه آتیه
سال دوازدهم، شماره ۵۱۱
مورخ ۱۳۸۴/۲/۶

در سوم ماه مه ۱۹۹۸، تعدادی از کودکان کارگر که از نهم ژانویه همان سال یک راه پیمایی جهانی^۱ بر علیه کار بردگی کودکان را از هندوستان و پاکستان آغاز کرده بودند، در مسیر راه پیمایی اعتراضی خود به مقصد کنفرانس سایانه سازمان جهانی کار^۲ در ژنو، که در ماه ژوئن برگزار می‌شد، به سوئد رسیدند. سوسن بهار، سردبیر نشریه "داروگ" ضمن آن که به همراه تعدادی از همکاران و علاقمندان نوجوان این نشریه و سازمان‌ها و نهادهای سوئدی مدافع حقوق کودک به استقبال این کودکان رفته بود، شبی را نیز مهمان آن‌ها بود و پای صحبت‌های تکان دهنده شان از بردگی کودکان نشست. آن چه که می‌خوانید تنها بخشی از گفتگوی صمیمانه و مفصل "سوسن بهار" با این کودکان کارگر است، که در شماره چهارم "داروگ" به چاپ رسیده است.

تیمورجان می‌توانی برای بچه‌هایی که "داروگ" را می‌خوانند، کمی راجع به زندگی ات صحبت کنی؟

- چهارساله بودم که در کارخانه‌ی آجرپزی به کار مشغول شدم. وقتی که کار نمی‌کردیم، صاحب کارخانه ما را می‌زد. او به ما دو بار در روز غذا می‌داد. روزی ۱۲ ساعت کار می‌کردیم. کار سخت بود، آجرها سنگین و دست‌های ما کوچک. من در آن جا به اتفاق پدر و مادرم کار می‌کردم. تا این که یک روز احسان الله خان به محل کار ما آمد. او با پدر و مادر من و بچه‌های دیگر حرف زد و گفت: بچه‌ها نباید کار کنند، آن‌ها باید درس بخوانند. احسان در محل کارخانه، برای بچه‌ها مدرسه باز کرد و پدر و مادرهای ما راضی شدند، که ما را به مدرسه بگذارند.

وقتی صاحب کارخانه موضوع را فهمید، پدر و مادرهای ما را مجبور کرد که کارخانه را ترک کنند و آن‌ها بی‌کار شدند. یکی از هم‌کلاسی‌های ما به نام "اقبال مسیح" از کارخانه فرار کرد و به لاهور نزد احسان رفت و در یکی از ۲۵۰ مدرسه‌ای که "جبهه‌ی رهایی بخش کودکان از کار بردگی" برای بچه‌های مثل ما درست کرده بود، شروع به درس خواندن کرد. اقبال به اروپا و آمریکا سفر کرد. او در مورد کار کودکان قالی باف صحبت کرد و در آمریکا هم جایزه (بورس تحصیلی) گرفت. اما وقتی که به پاکستان برگشت. صاحبان کارخانه حرف‌هایی را که او درباره کار کودکان زده بود، تحمل نکردند و او را در ۱۶ آوریل ۱۹۹۵ کشتند. من و اقبال دوست بودیم. او از من سه سال بزرگ‌تر بود، اما خیلی صمیمی و مهربان بود. با همه بچه‌ها دوست بود و با ما حرف می‌زد. وقتی که اقبال را از ما گرفتند، ما بچه‌ها با معلم‌های مان و احسان و خیلی‌های دیگر، دست به اعتراض زدیم. از دولت خواستیم که قاتل را دستگیر کند. وقتی این کار را کردیم، دولت شروع به زدن برچسب به رهبر ما، احسان، کرد. آن‌ها گفتند، که احسان وطن فروش است و خیلی چیزهای دیگر. بعد از مرگ اقبال، کارگران زیادی دستگیر شدند. در یک حمله، دفتر تشکیلات ما را خرد کردند و حملات زیادی به سازمان "جبهه‌ی رهایی بخش کودکان از کار بردگی" شد.

۱. Global Marsli .)

۲. رهبر جبهه‌ی ملی کارگران متعهد پاکستان BLLF

تعیین حداقل سن اشتغال به کار

کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار که بنا به دعوت هیأت مدیره دفتر بین المللی کار، پنجاه و هشتمین اجلاسیه خود را در ۶ ژوئن ۱۹۷۳ (۱۶ خرداد ۱۳۵۲) در ژنو تشکیل داد با تصمیم گیری در مورد پیشنهادهای ویژه مربوط به حداقل سن اشتغال به کار که چهارمین موضوع مندرج در دستور کار اجلاسیه می باشد و با توجه به مقررات مقاله نامه ی مربوط به حداقل سن (در صنایع) مصوب ۱۹۱۹ و مقاله نامه مربوط به حداقل سن (کار در دریا) مصوب ۱۹۲۰ و مقاله نامه به حداقل سن (کشاورزی) مصوب ۱۹۲۱ و مقاله نامه مربوط به حداقل سن (جاشوان و آتشکاران) مصوب ۱۹۲۱ و مقاله نامه مربوط به حداقل سن (کارهای غیر صنعتی) مصوب ۱۹۳۲ و مقاله نامه تجدید نظر شده مربوط به حداقل سن (کار در دریا) مصوب ۱۹۳۶ و مقاله نامه تجدید نظر شده مربوط به حداقل سن (در صنایع) مصوب ۱۹۳۷ و مقاله نامه مربوط به حداقل سن (ماهگیران) مصوب ۱۹۵۹ و مقاله نامه مربوط به حداقل سن (کارهای زیر زمینی) مصوب ۱۹۶۵ و نظر به این که وقت آن فرارسیده که یک سند کلی در این مورد تهیه گردد تا تدریجاً جایگزین اسناد موجود مربوط به بخش های محدود اقتصادی شده ممنوعیت کامل کار کودکان تحقق یابد و با اتخاذ این تصمیم که چنین سندی باید به صورت یک مقاله نامه بین المللی باشد، در تاریخ ۲۶ ژوئن ۱۹۷۳ (پنجم تیر ماه ۱۳۵۲) مقاله نامه زیر را تحت عنوان مقاله نامه مربوط به حداقل سن (۱۹۷۳) به تصویب می رساند.

۲. ماده ۱

هر یک از اعضا که این مقاله نامه در مورد وی در حال اجراست متعهد می گردد تا از سیاستی در سطح ملی پیروی نماید که هدف آن لغو کار کودکان به نحو مؤثر و افزایش تدریجی حداقل سن اشتغال به سطحی باشد که با رشد کامل جسمی و فکری جوانان تناسب داشته باشد.

ماده ۲

۱. هر یک از اعضا که به این مقاله نامه ملحق می گردد باید در اعلامیه ای که ضمیمه سند الحاق می نماید، حداقل سن اشتغال یا کار را در قلمرو آن کشور و در وسایط نقلیه ای که در آن کشور شماره گذاری شده اند قید نمایند و با توجه به مفاد ۴ تا ۸ این مقاله هیچ فردی در سنین کمتر از آن در هیچ شغل یا حرفه ای به کار گمارده نشود.

۲. هر یک از اعضا که به این مقاله نامه ملحق شده می تواند متعاقباً به وسیله اعلامیه های دیگری به اطلاع مدیر کل دفتر بین المللی کار برساند که حداقل سن اشتغال یا کار از سطح قبلی افزایش داده شده است.

۳. حداقل سنی که پیرو مفاد بند (۱) این ماده تعیین می گردد نباید کمتر از سن پایان دوره تحصیل اجباری و یا در هر صورت کمتر از ۱۵ سال باشد.

۴. علی رغم وجود مفاد بند (۳) این ماده هر یک از کشورهای عضو که اقتصاد و تشکیلات آموزشی آن به حد کافی رشد نیافته باشد می تواند پس از مشورت با سازمان های کارفرمایی و کارگری مربوط (چنان چه وجود داشته باشند) در مرحله اول حداقل سن را ۱۴ سال تعیین کنند.

۵. هر یک از اعضا که پیرو مفاد بند فوق سن ۱۴ سالگی را حداقل سن تعیین می کند باید در گزارش های مربوط به اجرای این مقاله نامه که طبق ماده ۲۲ اساسنامه سازمان بین المللی کار تسلیم می شود اظهار نماید که:

الف - علت این امر هم چنان به جای خود باقی است.

ب - از حق خود برای استفاده از مفاد مورد بحث از تاریخ تعیین شده صرف نظر می نماید.

ماده ۳

۱. حداقل سن برای پذیرش در شغل یا کاری که بنا بر ماهیت آن با شرایطی که کار در آن انجام می شود احتمالاً برای سلامت یا ایمنی یا اخلاق نوجوانان مضر باشد نباید کمتر از ۱۸ سال باشد.

۲. انواع مشاغل یا کارهایی که مفاد بند (۱) این ماده شامل آنها می شود، طبق قوانین یا مقررات کشور یا توسط مقامات ذی صلاح پس از مشورت با سازمان های کارفرمایی و کارگری (چنان چه وجود داشته باشند) تعیین می شود.

۳. با وجود مفاد بند (۱) این ماده قوانین و مقررات کشور یا مقامات ذی صلاح پس از مشورت با سازمان های کارفرمایی و کارگری (چنان چه وجود داشته باشند) می توانند به کار گماری

نقل از شماره ۱۶۵۳۷-۱۴/۹/۱۳۸۰ روزنامه‌ی

رسمی

شماره - ۱۴۰۲ ق

حضرت حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای سید محمد خاتمی

ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

لايحه شماره ۴۷۹۳۹/۲۱۹۴۱ مورخ ۱۳۷۹/۱۰/۲۸

دولت در مورد تصویب کنوانسیون ممنوعیت و

اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و

توصیه نامه مکمل آن که در جلسه علنی روز

سه شنبه مورخ ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی

با اصلاحاتی در ماده واحده تصویب و به تایید

شورای نگهبان رسیده است، در اجرای اصل یکصد

و بیست و سوم قانون اساسی به پیوست ارسال

می گردد.

رئیس مجلس شورای اسلامی - مهدی کروبی

جوانان را از سن شانزده سالگی مجاز نمایند مشروط بر آن که سلامت - ایمنی و اخلاق جوانان مزبور کاملاً حفظ شده و به آنان به اندازه کافی تعلیمات حرفه ای یا کارآموزی مربوط به آن رشته فعالیت داده شود.

ماده ۴

۱. مقامات ذی صلاح پس از مشورت با سازمان های کارفرمایی و کارگری (چنانچه وجود داشته باشند) می توانند تا آن جایی که ضرورت دارد اجرای این مقاله نامه را در مورد طبقات مشاغل یا کارهایی که اجرای مقاله نامه را با مشکلات خاص یا عمده ای مواجه می کند مستثنا سازد.

۲. هر عضوی که به این مقاله نامه ملحق می گردد در اولین گزارش خود در مورد اجرای آن که طبق ماده ۲۲ اساسنامه سازمان بین المللی کار تسلیم می دارد باید فهرستی از گروه های مستثنا شده را بر اساس بند (۱) این ماده با ذکر علل استثنا تهیه کرده و در گزارش های بعدی موقعیت قوانین و عرف کشور را در مورد آن گروه ها و حدودی که مقاله نامه در مورد آنان اجرا شده یا در نظر است اجرا شود تشریح کند.

۳. مشاغل یا کارهایی که مشمول ماده ۳ این مقاله نامه است نباید به موجب این ماده از اجرای این مقاله نامه مستثنا شود.

ماده ۵

۱. هر یک از اعضا که اقتصاد و تشکیلات اداری آن به حد کافی رشد نکرده پس از مشورت با سازمان های کارفرمایی و کارگری (چنانچه وجود داشته باشند) می تواند در مرحله اول حدود اجرای این مقاله نامه را محدود سازد.

۲. هر یک از اعضا که از مقررات بند (۱) این ماده استفاده می کند در اعلامیه ای که به سند الحاق ضمیمه می نماید باید رشته های فعالیت اقتصادی و یا انواع کارگاه هایی را که مفاد این مقاله نامه در مورد آنها اجرا خواهد شد تعیین نماید.

۳. مفاد این مقاله نامه باید حداقل در رشته های مشروحه ذیل اجرا گردد:

معادن، صنایع تولیدی، ساختمان، برق و گاز و آب، خدمات بهداشتی، حمل و نقل، انبارداری، ارتباطات، مزارع و سایر تأسیسات کشاورزی که محصولاتشان به صورت بازرگانی به فروش می رسد ولی کارگاه های خانوادگی و کوچک که برای مصرف محلی تولید کرده و به طور منظم کارگر استخدام نمی کند مستثنا می باشند.

۴. هر یک از اعضا که حدود مقاله نامه را طبق مفاد این ماده محدود کرده باشند :

الف - در گزارش هایی که طبق ماده ۲۲ اساس نامه سازمان بین المللی کار تسلیم می دارد باید وضع کلی اشتغال و کار جوانان و کودکان را در رشته فعالیت هایی که از اجرای این مقاله نامه مستثنا بوده و هر گونه پیشرفتی را که ممکن است در جهت اجرای وسیع تر مقررات آن حاصل نماید، مشخص سازد.

ب - می تواند هر زمان رسماً حدود اجرای آن را به وسیله اعلامیه ای خطاب به مدیر کل دفتر بین المللی کار گسترش دهد.

ماده ۶

مفاد این مقاولة نامه شامل کارهای ذیل نمی شود:

کار کودکان و یا نوجوانانی که برای تحصیلات عمومی یا حرفه‌ای یا فنی به آموزشگاه یا سایر موسسات آموزشی می روند و یا کار اشخاصی که سن شان اقل از ۱۴ سال بوده و در مؤسسات اشتغال داشته باشند که آن کار طبق شرایط مصوب مقامات ذی صلاح پس از مشورت با سازمان‌های مربوط کار فرمایی و کارگری (چنان چه وجود داشته باشند) در آنها انجام می گیرد و جزء لایتجزای:

الف - دوره آموزشی یا کارآموزی باشد که آن آموزشگاه یا موسسه آموزشی مسوولیت عمده آن را به عهده داشته باشد.

ب - برنامه کارآموزی در موسسه‌ای باشد که قسمت عمده یا کلیه برنامه‌های آن به تصویب مقامات ذی صلاح رسیده باشد.

ج - برنامه راهنمایی یا آشنایی به منظور تسهیل انتخاب جزوه یا رشته آموزش حرفه‌ای باشد.

ماده ۷

۱. قوانین و مقررات کشور ممکن است اشتغال یا کار افرادی را بین سنین ۱۳ و ۱۵ سال در

کارهای سبک مجاز سازد به شرطی که:

الف - به سلامتی یا رشد آنان لطمه‌ای وارد نکند.

ب - مانع حضور آنان در مدرسه یا شرکت در برنامه‌های راهنمایی یا آموزش حرفه‌ای مصوب

مقامات ذی صلاح نشود یا بر توان آنان در بهره‌گیری از تعلیماتی که دریافت می دارند اثر

سوئی نگذارد.

۲. قوانین و مقررات کشور هم چنین ممکن است اشتغال یا به کار گماردن اشخاصی را که حداقل ۱۵ ساله بوده ولی در آن سن هنوز دوره آموزش اجباری خود را به اتمام نرسانده باشند در مشاغلی که شرایط بندهای الف و ب قسمت (۱) این ماده را دارا باشد مجاز نماید.

۳. مقامات ذی صلاح نوع فعالیت‌هایی را که می توان طبق مفاد قسمت‌های ۱ و ۲ این ماده در آنها اشتغال یا کار را مجاز نمود و نیز تعداد ساعات و شرایط کار را تعیین خواهند نمود.

۴. صرف نظر از مفاد قسمت‌های ۱ و ۲ این ماده هر یک از اعضا که از مقررات قسمت ۴ ماده ۲ استفاده می نمایند می تواند در تمام مدت به جای سنین ۱۳ و ۱۵ سال مندرج در قسمت ۱ سنین ۱۲ و ۱۴ و به جای ۱۵ سال مندرج در قسمت ۲ این ماده ۱۴ سال را به کار برد.

ماده ۸

۱. مقامات ذی صلاح پس از مشورت با سازمان‌های کارفرمایی و کارگری (چنان چه وجود داشته باشند) می توانند از طریق پروانه‌هایی که در هر مورد صادر می کنند به منظور مفاسد مانند نمایش‌های هنری استثنایی نسبت به منع کار یا اشتغال مذکور در ماده ۲ این مقاولة نامه قایل شوند.

۲. پروانه‌هایی که بدین منظور صادر می شود باید تعداد ساعات و شرایط کار را تعیین کند.

ماده ۹

۱. برای حصول اطمینان از اجرای مؤثر مقررات این مقاله نامه مقامات صالحه باید کلیه اقدامات لازم و از جمله تصویب مجازات های مناسب را به عمل آورند.
۲. قوانین و مقررات کشور و یا مقام ذی صلاح باید اشخاصی را که مسوول اجرای مفاد مقاله نامه می باشند مشخص نماید.
۳. قوانین و مقررات کشور و یا مقام ذی صلاح باید دفاتر یا اسنادی را که لازم است توسط کارفرما نگهداری شده و ارایه گردد تعیین نمایند و در دفاتر و اسناد مزبور باید نام و سن و یا تاریخ تولد افرادی که در استخدام او بوده و برای او کار می کند و سن شان کمتر از ۱۸ سال است ثبت گردد و در صورت امکان مدارک مزبور رسماً گواهی شود.

ماده ۱۰

۱. این مقاله نامه مفاد مقاله نامه مربوط به حداقل سن (صنعت) مصوب ۱۹۱۹ و مقاله نامه مربوط به حداقل سن (در کارهای دریایی) مصوب ۱۹۲۰ و مقاله نامه مربوط به حداقل سن (کشاورزی) مصوب ۱۹۲۱ و مقاله نامه مربوط به حداقل سن (دریانوردان و آتشکاران) مصوب ۱۹۲۱ مربوط به حداقل سن (کارهای غیر صنعتی) مصوب ۱۹۳۲ و مقاله نامه تجدید نظر شده مربوط به حداقل سن (در کارهای دریایی) مصوب ۱۹۳۶ و مقاله نامه تجدید نظر شده مربوط به حداقل (صنعت) مصوب ۱۹۳۷ و مقاله نامه تجدید نظر شده مربوط به حداقل سن (کارهای غیر صنعتی) مصوب ۱۹۳۷ و مقاله نامه مربوط به حداقل سن دریانوردان مصوب ۱۹۵۹ و مقاله نامه مربوط به حداقل سن (کارهای زیر زمینی) مصوب ۱۹۶۵ را طبق

شرایط زیر مورد تجدید نظر قرار می دهد.

۲. تنفیذ این مقاله نامه مانع الحاق به مقاله نامه تجدید نظر شده مربوط به حداقل سن (در کارهای دریایی) مصوب، ۱۹۳۶ مقاله نامه تجدید نظر شده مربوط به (کارهای غیر صنعتی) مصوب ۱۹۳۷ مقاله نامه مربوط به حداقل سن ماهیگیران مصوب ۱۹۵۹ و مقاله نامه مربوط به حداقل سن (کارهای زیر زمینی) مصوب ۱۹۶۵ نمی شود.
  ۳. در صورتی که کلیه دولت های ذی ربط به موجب الحاق به این مقاله نامه یا ارسال اعلامیه ای به مدیر کل دفتر بین المللی کار موافقت خود را در مورد خاتمه الحاق به مقاله نامه مربوط به حداقل سن (صنعت) مصوب، ۱۹۱۹ مقاله نامه مربوط به حداقل سن (کارهای دریایی) مصوب ۱۹۲۰ و مقاله نامه مربوط به حداقل سن (کشاورزی) مصوب ۱۹۲۱ و مقاله نامه مربوط به حداقل سن (دریانوردان و آتشکاران) مصوب ۱۹۲۱ اعلام نمایند مقاله نامه های مذکور از لحاظ الحاق بعدی مفتوح نخواهد بود.
  ۴. هنگامی که تعهدات ناشی از این مقاله نامه:
- الف - توسط عضوی پذیرفته می شود که قبلاً به مقاله نامه تجدید نظر شده مصوب ۱۹۳۷ مربوط به حداقل سن (صنعت) ملحق شده و به موجب ماده ۲ این مقاله نامه حداقل سن را که کمتر از ۱۵ سال نمی باشد تعیین کند این عمل فی نفسه به منزله لغو الحاق بلافاصله آن

مقاله نامه خواهد بود.

ب- توسط عضوی پذیرفته می شود که در مورد اشتغال غیر صنعتی به نحوی که در مقاله نامه مصوب ۱۹۳۲ مربوط به حداقل سن اشتغال غیر صنعتی تعریف شده به آن مقاله نامه ملحق شده این عمل فی نفسه به منزله لغو الحاق بلافاصله آن مقاله نامه خواهد بود.

ج- توسط عضوی پذیرفته می شود که در مورد اشتغال غیر صنعتی به مقاله نامه تجدید نظر شده مصوب ۱۹۳۷ مربوط به حفاظت سن (اشتغال غیر صنعتی) ملحق شده طبق ماده ۲ این مقاله نامه و حداقل سنی را که کمتر از ۱۵ سال نمی باشد تعیین کرده است. این عمل فی نفسه به منزله لغو الحاق بلافاصله آن مقاله نامه خواهد بود.

د- توسط عضوی پذیرفته می شود که در مورد اشتغال دریایی به مقاله نامه تجدید نظر شده مصوب ۱۹۳۶ حداقل سن (کارهای دریایی) ملحق شده طبق ماده ۲ این مقاله نامه و حداقل سن را کمتر از ۱۵ سال نمی باشد تعیین کرده اعلام می دارد که ماده ۳ این مقاله نامه ناظر بر اشتغال دریایی خواهد بود این عمل فی نفسه به منزله لغو الحاق بلافاصله آن مقاله نامه خواهد بود.

ه- توسط عضوی پذیرفته می شود که در مورد اشتغال به ماهی گیری دریایی به مقاله نامه مصوب ۱۹۵۹ مربوط به حداقل سن (ماهیگیران) ملحق شده طبق ماده ۲ این مقاله نامه ناظر بر اشتغال ماهیگیران دریایی خواهد بود این عمل فی نفسه به منزله لغو الحاق بلافاصله آن مقاله نامه خواهد بود.

و- توسط عضوی پذیرفته می شود که مقاله نامه مصوب ۱۹۶۵ مربوط به حداقل سن (کار زیر زمینی) را پذیرفته طبق مفاد ماده ۲ این مقاله نامه حداقل سن کمتر از ۱۵ سال نباشد اعلام می دارد که طبق ماده ۲ این مقاله نامه سن مزبور در مورد اشتغال زیر زمینی در معادن تعیین می شود این عمل فی نفسه لغو الحاق بلافاصله آن مقاله نامه خواهد بود و به محض نافذ شدن آن این تعهدات لازم الاجرا خواهد بود.

۵. از هنگامی که مقاله نامه حاضر وارد مرحله اجرایی می گردد قبول تعهدات ناشی از آن :
الف- به موجب ماده ۱۲ مقاله نامه سبب لغو الحاق به مقاله نامه مربوط به حداقل سن (صنعت) مصوب ۱۹۱۹ خواهد شد.

ب- در مورد کشاورزی طبق ماده ۹ مقاله نامه سبب لغو الحاق به مقاله نامه مربوط به حداقل سن (کشاورزی) مصوب ۱۹۲۱ خواهد شد.

ج- در مورد کارهای دریایی طبق ماده ۱۰ مقاله نامه سبب لغو الحاق به مقاله نامه مربوط به حداقل سن (در کارهای دریایی) مصوب ۱۹۲۰ و مقاله نامه حداقل سن (در کارهای دریانوردان) مصوب ۱۹۲۰ و مقاله نامه حداقل سن (دریانوردان و آتشکاران) مصوب ۱۹۲۱ خواهد شد.

مقاله نامه ممنوعیت و اقدام فوری برای

محو بدترین اشکال کار کودک

شماره ۱۸۲

در اجلاس کنفرانس بین المللی در (خرداد ماه ۱۳۷۸) موضوع ممنوعیت کار کودک به عنوان یکی از پنج بند دستور کار اجلاس قرار گرفت، سپس در کمیته های فنی و تخصصی کنفرانس بین المللی کار، ممنوعیت کار کودک در برخی مشاغل در قالب یک مقاله نامه و توصیه نامه مکمل آن با اکثریت آرا به تصویب رسید.

سازمان بین المللی کار (ILO) کار کودک را به صورت یک معضل جدی در دنیای امروز طرح و در این ارتباط آمار و ارقام رسمی متعددی نیز ارائه نموده است که ناباورانه و تأسف آور است. طبق آخرین آمارهای منتشره میزان اشتغال به کار کودکان زیر ۱۴ سال برابر ۲۵۰ میلیون نفر اعلام شده است.

طبق آمارهای رسمی:

۱۵۳ میلیون کودک برابر ۶۲ درصد در آسیا

۸۰ میلیون کودک برابر ۳۰ درصد در آفریقا

۱۷ میلیون کودک برابر ۱۸ درصد در آمریکای لاتین در مشاغل سخت و غیر انسانی مشغول به کارند. آمار سوانح شغلی این گروه نشان می دهد که هر سال ۱۲ میلیون کودک در معرض خطرات و حوادث ناشی از کار قرار دارند که از این تعداد ۱۲۰۰۰ مورد مهلک و غیر قابل علاج است.

اقدام جهانی:

بسیاری از کشورهای در حال توسعه، مسایل و موضوعات اشتغال به کار کودکان را به عنوان بخشی از طرح ها و برنامه های ملی ترویج و ارتقای رفاه عمومی خود قرار داده اند و در این میان کشورهای پیشرفته صنعتی نیز با بهره گیری سوء از جریان کار کودک در بسیاری از کشورهای در حال توسعه طرح الصاق برچسب های اجتماعی بر روی کالاها را مطرح و آن را به گونه ای جدی و گسترده به راه انداخته اند. هم اینک الصاق برچسب اجتماعی در بسیاری از کشورها جاری است.

در جریان کنفرانس بین المللی کار در سال ۱۳۷۷ بیانیه ای با عنوان اصول و حقوق بنیادی در کار به تصویب رسید که یک مکانیزم نظارت و پیگیری را نیز در بر دارد.

ILO با تصویب این بیانیه جهانی در تلاش برای برقراری یک مکانیزم مشترک با سازمان تجارت جهانی، صندوق بین المللی پول، بانک جهانی، هم چنین سازمان توسعه و همکاری اقتصادی است.

سازمان بین المللی کار در جریان این تلاش مقوله کار کودک را نیز در گروه حقوق و اصول بنیادین بشر (در کار کودک) قرار داد و با هدف ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک، پس از دو دور مذاکرات طولانی در کمیته های تخصصی، مقاله نامه ممنوعیت و محو بدترین اشکال کار کودک را به تصویب رساند.

محتوی کلی مقاله نامه

در این مقاله نامه کودک به مفهوم گروه های سنی زیر ۱۸ سال تعیین و طبقه بندی های شغلی متعددی مقرر شده است.

این مقاله نامه در گروه مقاله نامه های بنیادین حقوق بشر (در کار) سازمان بین المللی کار قرار گرفته است.

پیام آقای خوان سومایا مدیر کل سازمان بین المللی کار به رییس جمهور اسلامی ایران:
آقای خوان سومایا (مدیر کل سازمان بین المللی کار) طی پیامی کتبی به عنوان جناب آقای خاتمی رییس جمهور اسلامی ایران اعلام داشته است "خواست و اراده جهانی برای مقابله با کار کودک و یافتن راهکار مناسب برای محو آن می باشد".

آقای سومایا ضمن ابراز امیدواری به رییس جمهور کشورمان در اولویت بخشیدن برای الحاق به این مقاله نامه ایران اسلامی را برای اولین گروه کشورهای ملحق به این مقاله نامه فراخوانده است.

تعهدات کشورهای عضو:

مطابق ماده ۹ اساسنامه سازمان بین المللی کار، کشورهای عضو متعهدند که مصوبات این

همکاری ILO با زامبیا برای جلوگیری از استثمار کودکان:

خطر ابتلا به ایدز در میان کودکان کار دولت زامبیا اجرای برنامه سه ساله‌ای را اعلام کرده است، که هدف آن کاهش شمار کودکان مبتلا به ایدز است که استثمار شده‌اند. این برنامه که با همکاری برنامه ریشه کنی کودکان کار سازمان جهانی کار اجرا می‌شود، معطوف به استراتژی توسعه‌ای، ایجاد توانایی، حمایت و تحریک اجتماعی، پژوهشی و بررسی‌ها با سیاست‌های ویژه و مداخله مستقیم جهت جلوگیری و نجات کودکان از کار است. حدود ۶۰۰ هزار کودک در زامبیا کار می‌کنند و تعداد زیادی از آنها مبتلا به ایدز یا حامل ویروس ایدز هستند.

"لوتین ندابا هگامی" مدیر ILO در زامبیا می‌گوید: "استثمار کودکان و ایدز چرخه شومی را به وجود آورده و هر دو مشکل فقر در زامبیا را تشدید کرده‌اند. با اجرای این برنامه تلاش می‌شود تا این چرخه منحوس در هم شکسته شود و به سوی توسعه پایدار و ریشه کنی فقر در زامبیا حرکت کنیم."

این برنامه کودکان بی خانمان، به خصوص آنهایی را شامل می‌شود، که قربانی استثمار جنسی و فعالیت‌های غیر قانونی شده‌اند.

زامبیا نخستین کشوری است که این پروژه را شروع کرده است و از نتایج آن در سایر کشورها، استفاده خواهد شد.

هفته نامه آتیه - سال دوازدهم، شماره ۵۱۶
منبع: Xinhua/۲۲ - Reliefweb آوریل ۲۰۰۵

سازمان را برای بررسی مراتب الحاق به عالی‌ترین مرجع قانون گذاری کشور ارایه نمایند. طبق تعهداتی که کشورهای عضو و از جمله جمهوری اسلامی ایران بر عهده دارند اعضا موظفند در مقاطع زمانی، نحوه اجرای مفاد مقاله نامه های الحاقی را به دستگاه نظارتی ILO گزارش نمایند.

مقاله نامه ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک کنفرانس

عمومی سازمان بین المللی کار:

با دعوت هیأت مدیره، دفتر بین المللی کار هشتاد و هفتمین اجلاس خود را در تاریخ اول ژوئن ۱۹۹۹ م در ژنو برگزار کرد.

با ملاحظه نیاز به تصویب اسناد جدید به منظور ممنوعیت و محو بدترین اشکال کار کودک به عنوان اولویت عمده برای اقدام ملی و بین المللی از جمله همکاری و مساعدت بین المللی، برای اجرای مقاله نامه و توصیه نامه حداقل سن اشتغال مصوب سال ۱۹۷۳ م که هم چنان اسناد اساسی در زمینه کار کودک می باشند و با توجه به این که حذف مؤثر بدترین اشکال کار کودک مستلزم اقدام فوری و جامع می باشد با در نظر داشتن اهمیت آموزش و پرورش پایه ای رایگان و نیاز به دور ساختن کودکان مورد نظر از تمامی این نوع کارها و تأمین بازپروری و ادغام اجتماعی آنها ضمن توجه به نیازهای خانواده های آنها و با یاد آوری قطعنامه مربوط به محو کار کودک مصوب کنفرانس بین المللی کار در اجلاس هشتاد و سوم آن در سال ۱۹۹۶ م و با پذیرش این که کار کودک تا حد زیادی معلول فقر است و این که راه حل دراز مدت در رشد پایدار اقتصادی منتهی به پیشرفت اجتماعی به ویژه تسکین فقر و آموزش و پرورش همگانی قرار دارد و با یادآوری کنوانسیون حقوق کودک مصوب ۲۰ نوامبر ۱۹۸۹ م مجمع عمومی سازمان ملل متحد و با یاد آوری اعلامیه سازمان بین المللی کار در مورد اصول و حقوق اساسی کار و سند تکمیلی آن، مصوب اعلامیه اصول و حقوق اساسی کار و متعاقب آن مصوب هشتاد و ششمین اجلاس کنفرانس بین المللی کار در ۱۹۹۸ م و با یاد آوری این که برخی از بدترین اشکال کار کودک موضوع سایر اسناد بین المللی هستند، به ویژه مقاله نامه کار اجباری ۱۹۳۰ م و کنوانسیون مکمل سازمان ملل متحد در زمینه لغو بردگی، تجارت برده و نهادها و شیوه های مشابه بردگی ۱۹۵۶ م، و با تصمیم به تصویب برخی پیشنهادها در رابطه با کار کودک که چهارمین بند از دستور کار اجلاس است و با عزم به این که این پیشنهادها شکل کنوانسیون بین المللی به خود بگیرد، کنوانسیون زیر را که می تواند به عنوان کنوانسیون بدترین اشکال کار کودک ۱۹۹۹ م خوانده شود در هفدهمین روز ژوئن سال ۱۹۹۹ م تصویب می نماید.

ماده ۱

هر یک از کشورهای عضو که به این مقاله نامه ملحق می شوند باید تدابیر فوری و مؤثری را برای تأمین ممنوعیت و حذف بدترین اشکال کار کودک به عنوان یک فوریت اتخاذ نماید.

ماده ۲

در این مقاله نامه، اصطلاح "کودک" در مورد کلیه اشخاص زیر سن ۱۸ به کار برده می شود.

ماده ۳

در این مقاله نامه عبارت "بدترین اشکال کار کودک" شامل موارد زیر است:

الف. کلیه اشکال بردگی یا شیوه های مشابه بردگی از قبیل فروش و قاچاق کودکان، بندگی به علت بدهی و رعیتی و کار با زور یا اجباری، از جمله استخدام به زور و اجباری کودکان برای استفاده در درگیری مسلحانه.

ب. استفاده، فراهم آوردن یا عرضه یک کودک برای روسپی گری، برای تولید زشت نگاری یا برای اجراهای زشت نگارانه.

ج. استفاده، فراهم آوردن یا عرضه یک کودک برای فعالیت های غیر قانونی، به ویژه برای تولید و قاچاق مواد مخدر که در معاهدات بین المللی مربوط تعریف شده اند

د. کاری که به دلیل ماهیت یا شرایطی که در آن انجام می شود، احتمال دارد برای سلامتی، ایمنی یا اخلاقیات کودکان ضرر داشته باشد.

ماده ۴

۱. انواع کارهایی که در ماده ۳ (د) مورد اشاره قرار گرفته اند باید در قوانین یا مقررات ملی یا توسط مقام صلاحیت دار پس از مشاوره با سازمان های کارفرمایی و کارگری مربوط، با در

نظر گرفتن معیارهای بین المللی مرتبط، به ویژه بندهای ۳ و ۴ توصیه نامه بدترین اشکال کار کودک ۱۹۹۹م تعیین شوند.

۲. مقام صلاحیت دار پس از مشاوره با سازمان های کارفرمایی و کارگری مربوط باید وجود و یا عدم وجود انواع کارهایی که به این ترتیب تعریف شده اند مشخص نماید.

۳. فهرست انواع کارهایی که بر اساس بند ۱ این ماده تعیین شده اند باید به طور ادواری مورد بررسی قرار گرفته و در صورت لزوم از طریق مشاوره با سازمان های کارفرمایی و کارگری مربوط بازنگری گردد.

ماده ۵

هر یک از کشورهای عضو باید پس از مشاوره با سازمان های کارفرمایی و کارگری ساز و کارهای مناسبی را برای نظارت بر اجرای مقرراتی که به این مقوله نامه ترتیب اثر می دهند ایجاد یا تعیین نمایند.

ماده ۶

۱. هر یک از کشورهای عضو باید برنامه های اقدام برای حذف بدترین اشکال کار کودک را به عنوان یک اولویت طراحی و اجرا نمایند.

۲. این برنامه ها با اقدام به مشاوره با نهادهای دولتی و سازمان های کارفرمایی و کارگری مرتبط با مورد توجه قرار دادن نظرات سایر گروه های مربوط در صورت اقتضاء طراحی و اجرا شوند.

ماده ۷

۱. هر یک از کشورهای عضو باید برای تأمین، اجرا و اعمال مؤثر مقرراتی که به این مقوله نامه ترتیب اثر می دهند از جمله پیش بینی و کاربرد مجازات های جزایی یا در صورت اقتضاء مجازات های دیگر کلیه تدابیر لازم را اتخاذ نمایند.

۲. هر یک از کشورهای عضو با در نظر گرفتن اهمیت آموزش و پرورش در محو کار کودک باید تدابیر مؤثر و زمان بندی شده ای را اتخاذ نمایند به منظور:

الف. جلوگیری از به کار گرفته شدن کودکان در بدترین اشکال کار کودک

ب. فراهم آوردن کمک مستقیم لازم و مناسب برای دور ساختن کودکان از بدترین اشکال کار کودک و برای بازپروری و ادغام اجتماعی آنها

ج. تضمین دسترسی به آموزش و پرورش پایه ای رایگان و در صورت امکان و اقتضاء آموزش حرفه ای برای کلیه کودکانی که از بدترین اشکال کار کودک دور می شوند.

د. تشخیص و رسیدن به کودکان در معرض خطر خاص

ه. توجه داشتن به وضعیت خاص دختران

۳. هر یک از کشورهای عضو باید مقام صلاحیت دار مسوول اجرای مقرراتی را که به این مقوله نامه ترتیب اثر می دهند تعیین نمایند.

ماده ۸

کشورهای عضو باید گام های مناسبی را برای کمک به یکدیگر در ترتیب اثر دادن به مقررات این مقوله نامه از طریق افزایش همکاری و یا کمک بین المللی از جمله برای حمایت از توسعه

اجتماعی و اقتصادی، برنامه‌های ریشه کن کردن فقر و آموزش و پرورش همگانی بردارند.
ماده ۹

اسناد تصویب رسمی این کنوانسیون برای ثبت به مدیر کل دفتر بین المللی کار ارسال خواهد شد.
ماده ۱۰

۱. این کنوانسیون فقط در مورد آن دسته از اعضای سازمان بین المللی کار که اسناد تصویب خود را نزد مدیر کل دفتر بین المللی کار ثبت کرده‌اند، الزام آور خواهد بود.

۲. این کنوانسیون (۱۲) ماه پس از تاریخی که در آن اسناد تصویب دو عضو نزد مدیر کل ثبت شده باشد، لازم الاجرا خواهد شد.

۳. پس از آن، این کنوانسیون برای هر عضو دیگر، ۱۲ ماه پس از تاریخ ثبت سند تصویب آن لازم الاجرا خواهد شد.

ماده ۱۱

۱. عضوی که این کنوانسیون را تصویب کرده است، می‌تواند پس از انقضای ۱۰ سال از تاریخی که در آن کنوانسیون در ابتدا لازم الاجرا می‌شود، از طریق یادداشتی که برای ثبت به مدیر کل دفتر بین المللی کار ارسال می‌کند از عضویت انصراف دهد. این انصراف از عضویت تا یک سال پس از تاریخ ثبت آن نافذ نخواهد بود.

۲. هر عضوی که این کنوانسیون را تصویب کرده است و ظرف مدت سال متعاقب انقضای دوره ده ساله یادشده در بند پیشین، از حق انصراف از عضویت پیش بینی شده در این ماده استفاده نمی‌کند، برای یک دوره ده ساله دیگر متعهد خواهد بود و پس از آن می‌تواند با انقضای هر دوره ده ساله تحت شرایط پیش بینی شده در این ماده از عضویت در این کنوانسیون انصراف دهد.

ماده ۱۲

۱. مدیر کل دفتر بین المللی کار، تمامی اعضای سازمان بین المللی کار را از ثبت تمامی اسناد تصویب و اسناد انصراف از عضویت ارسالی از سوی اعضای سازمان آگاه خواهد کرد.

۲. مدیر کل در هنگام آگاه نمودن اعضای سازمان از ثبت دومین سند تصویب، توجه اعضای سازمان را به تاریخی که در آن کنوانسیون لازم الاجرا خواهد شد، معطوف خواهد نمود.

ماده ۱۳

مدیر کل دفتر بین المللی کار جزییات کامل تمامی اسناد تصویب و اسناد انصراف از عضویت را که طبق مفاد ماده پیشین نزد مدیر کل به ثبت رسیده است، برای ثبت طبق ماده ۱۰۲ منشور سازمان ملل متحد به دبیر کل سازمان ملل متحد ارسال خواهد کرد.

ماده ۱۴

هیأت مدیره دفتر بین المللی کار هر زمان که لازم تشخیص دهد گزارشی در مورد کارایی این کنوانسیون را به کنفرانس عمومی ارایه و ضرورت قرار دادن موضوع تجدید نظر کلی یا جزیی آن در دستور کار کنفرانس را بررسی خواهد کرد.

ماده ۱۵

۱. چنانچه کنفرانس با تجدید نظر کلی یا جزیی این کنوانسیون، کنوانسیون جدیدی را تصویب کند، در این صورت جز در صورتی که کنوانسیون جدید دیگری پیش بینی نکرده باشد:

الف - علی‌رغم مفاد ماده ۱۱ فوق، چنانچه و زمانی که کنوانسیون تجدید نظر شده جدید لازم الاجرا شود، تصویب کنوانسیون جدید توسط یک عضو از نظر قانونی، متضمن انصراف فوری از عضویت در این کنوانسیون خواهد بود.

ب - این کنوانسیون از تاریخ لازم الاجرا شدن کنوانسیون تجدید نظر شده جدید، برای تصویب اعضا مفتوح نخواهد بود.

۲. این کنوانسیون در هر صورت برای اعضای که آن را تصویب کرده‌اند اما کنوانسیون تجدید نظر شده را تصویب نکرده‌اند، با شکل و محتوای واقعی آن معتبر باقی می‌ماند.

ماده ۱۶

نسخه‌های انگلیسی و فرانسوی این کنوانسیون از اعتبار یکسان برخوردار می‌باشند.
موارد یاد شده فوق متن معتبر کنوانسیون است که به اتفاق آرا به وسیله کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار در جریان هشتاد و هفتمین اجلاس آن که در ژنو برگزار شد و در تاریخ ۱۷ ژوئن ۱۹۹۹ م (۱۳۷۸/۳/۲۷ هجری شمسی) خاتمه یافت، تصویب شد.

توصیه نامه ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک

کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار با دعوت هیأت مدیره دفتر بین المللی کار هشتماد و هفتمین اجلاس خود را در تاریخ اول ژوئن ۱۹۹۹ م در ژنو برگزار و با تصویب مقاله نامه بدترین اشکال کار کودک ۱۹۹۹ م و با تصمیم به تصویب برخی پیشنهادها در ارتباط با کار کودک که چهارمین بند از دستور کار کودک ۱۹۹۹ م را به خود بگیرد.

توصیه نامه زیر را به نام بدترین اشکال کار کودک ۱۹۹۹ م در تاریخ روز اول ژوئن سال ۱۹۹۹ م به تصویب می‌رساند.

۱. مقررات این توصیه نامه مکمل مقررات مقاله نامه بدترین اشکال کار کودک ۱۹۹۹ م (که از این به بعد از آن به عنوان "مقاله نامه" یاد می‌شود) و باید پیوست و هم زمان با آن مورد استفاده قرار بگیرد.

برنامه های اقدام

۲. برنامه های اقدام که در ماده ۶ مقاله نامه مورد اشاره قرار گرفته اند می باید به عنوان یک فوریت با مشاوره با نهادهای دولتی و سازمان های کارفرمایی و کارگری مرتبط با توجه داشتن به نظرات کودکانی که به طور مستقیم تحت تأثیر بدترین اشکال کار کودک می باشند، خانواده های آنها و در صورت اقتضاء سایر گروه های مربوط، مسوول اهداف مقاله نامه و این توصیه نامه تعیین و اجرا گردند.

این برنامه ها باید از جمله معطوف به موارد زیر باشند:

الف. تشخیص و محکوم کردن بدترین اشکال کار کودک

ب. جلوگیری از اشتغال کودکان در بدترین اشکال کار کودک یا دور ساختن آنها از این اشکال محافظت آنها در مقابل اعمال تلافی جویانه و تأمین باز پروری و ادغام اجتماعی آنها از طریق تدابیری که نیازهای آموزشی جسمانی و روانشناختی آنها را در نظر بگیرد.

ج. توجه خاص به:

(۱). کودکان جوان تر

(۲). کودک دختر

(۳). مشکل موقعیت های کار پنهان که در آنها دختران در معرض خطر خاص قرار دارند

(۴). سایر گروه های کودکان در معرض آسیب پذیری ها و یا نیازهای خاص

د. تشخیص، دست یابی و رسیدن کار با جوامعی که کودکان در معرض خطر خاص قرار دارند

ه. آگاه سازی، حساس کردن و بسیج افکار عمومی و گروه های مربوط شامل کودکان و خانواده های آنها

کار خطرناک

۳. در تعیین انواع کارهایی که در ماده ۳(د) مقاله نامه مورد اشاره قرار گرفته اند و در تشخیص جاهایی که این کارها وجود دارند از جمله باید به موارد زیر توجه شود.

الف. کاری که کودکان را در معرض سوء استفاده جسمانی، روانی یا جنسی قرار می دهد.

ب. کار در زیر زمین، زیر آب، در ارتفاعات خطرناک، یا در فضاهای بسته.

ج. کار با ماشین آلات، تجهیزات و ابزارهای خطرناک یا کاری که متضمن جا به جایی یا حمل بارهای سنگین با دست است.

د. کار در محیط ناسالم که ممکن است به طور مثال کودکان را در معرض مواد عوامل یا فرآیندهای خطرناک یا در معرض گرما یا سرما سر و صدا یا ارتعاش های مضر برای سلامتی آنها قرار دهد.

ه. کار تحت شرایط بسیار مشکل از قبیل کار برای ساعات طولانی یا در خلال شب یا کار در جایی که کودک به نحو غیر متعارفی محدود به کارگاه کارفرماست.

۴. در زمینه انواع کارهایی که تحت ماده ۲(د) مقاله نامه و بند ۲ بالا مورد اشاره قرار گرفته اند.

مقررات یا قوانین ملی یا مقام صلاحیت دار می تواند پس از مشاوره با سازمان های کارفرمایی و کارگری مربوط اشتغال یا کار از سن ۱۶ سال را مشروط به این که کودکان آموزش ویژه کافی یا آموزش حرفه ای در رشته مرتبط فعالیت را دریافت داشته باشند اجازه دهد.

اجرا

۵-۱ اطلاعات و داده‌های آماری مفصل در زمینه ماهیت و گسترده کار کودک باید گردآوری شده و به روز نگه‌داری گردد تا به عنوان پایه ای برای تعیین اولویت‌های اقدام ملی برای الغاء کار کودک به ویژه برای ممنوعیت و محو بدترین اشکال آن به منزله یک فوریت به کار آید.

۵-۲ تا حد امکان این اطلاعات و داده‌های آماری باید شامل داده‌های جداگانه به لحاظ جنس، گروه سنی، شغل، رشته فعالیت اقتصادی، موقعیت اشتغال، حضور در مدرسه و محل جغرافیایی باشد اهمیت یک نظام مؤثر ثبت موالیید از جمله صدور گواهی‌های تولد باید در نظر گرفته شود.

۵-۳ داده‌های مرتبط درباره تخطی از مقررات ملی در زمینه ممنوعیت و محو بدترین اشکال کار کودک می باید جمع آوری شده و به روز نگه‌داری گردند.

۶. گردآوری و پردازش اطلاعات و داده‌های مورد اشاره در بند ۵ بالا می باید با توجه به حق محرمانه بودن انجام شود.

۷. اطلاعات جمع آوری شده بر اساس بند ۵ بالا باید بر پایه یک برنامه منظم به دفتر بین المللی کار انتقال داده شوند.

۸. کشورهای عضو به منظور نظارت بر اجرای مقررات ملی مربوط به ممنوعیت و محو بدترین اشکال کار کودک می باید پس از مشاوره با سازمان‌های کارفرمایی و کارگری مربوط ساز و کارهای مناسبی ایجاد یا تعیین نمایند.

۹. کشورهای عضو باید مراقبت نمایند که مقامات صلاحیت داری که مسوولیت‌های اجرای مقررات ملی در زمینه ممنوعیت و حذف بدترین اشکال کار کودک را دارا می باشند با یکدیگر همکاری کرده و فعالیت‌های شان را هماهنگ سازند.

۱۰. قوانین یا مقررات ملی یا مقام صلاحیت دار می باید کسانی را که در موارد عدم رعایت مقررات ملی در خصوص ممنوعیت و حذف بدترین اشکال کار کودک باید مسوول شناخته شوند تعیین نمایند.

۱۱. کشورهای عضو تا آن جا که با قوانین ملی قابل تطبیق باشد باید با تلاش‌های بین المللی در زمینه ممنوعیت و حذف بدترین اشکال کار کودک به عنوان یک فوریت از طریق ذیل همکاری نمایند.

الف. گردآوری و مبادله اطلاعات مربوط به تخلفات جنایی از جمله تخلفاتی که در ارتباط با شبکه‌ای بین المللی هستند.

ب. کشف و تعقیب کسانی که به فروش و قاچاق کودکان یا به استفاده از فراهم آوردن یا عرضه کودکان برای فعالیت‌های غیر قانونی، برای روسپی‌گری، برای تولید زشت نگاری و یا برای اجراهای زشت نگارانه اشتغال دارند.

ج. ثبت مرتکبین این گونه تخلفات

۱۲. کشورهای عضو باید بدترین اشکال کار کودک مذکور در زیر را تخلفات کیفری اعلام نمایند:

الف. کلیه اشکال بردگی یا روش‌های مشابه بردگی از قبیل فروش و قاچاق کودکان بندگی به علت بدهی و رعیتی و کار با زور و اجباری از جمله استخدام به زور یا اجباری کودکان برای استفاده در درگیری مسلحانه

ب. استفاده، فراهم آوردن یا عرضه کودک برای روسپی‌گری برای تولید زشت نگاری یا برای اجراهای زشت نگارانه

ج. استفاده، فراهم آوردن یا عرضه کودک برای فعالیت‌های غیر قانونی به ویژه برای تولید و قاچاق مواد مخدر که در معاهدات بین المللی تعریف شده‌اند یا برای فعالیت‌هایی که مستلزم حمل یا استفاده غیر قانونی سلاح‌های گرم یا سایر سلاح‌ها است.

۱۳. کشورهای عضو باید مراقبت نمایند که مجازات‌ها شامله، در صورت اقتضاء و مجازات‌های جنایی در مورد تخلف از مقررات ملی در زمینه ممنوعیت و حذف هر یک از انواع کارهای مورد اشاره در ماده ۳ (د) مقاله نامه مورد استفاده قرار گیرد.

۱۴. کشورهای عضو هم چنین باید به عنوان یک فوریت سایر راه‌های اصلاحات جزایی، مدنی یا اداری را در صورت اقتضاء برای تضمین اعمال مؤثر مقررات ملی در زمینه ممنوعیت و حذف بدترین اشکال کار کودک از قبیل نظارت ویژه بر بنگاه‌های اقتصادی که از بدترین اشکال

کار کودک استفاده کرده‌اند و در موارد اصرار بر تخطی، ملاحظه لغو موقت یا دایم پروانه کار پیش بینی نمایند.

۱۵. سایر تدابیر معطوف به ممنوعیت و حذف بدترین اشکال کار کودک ممکن است شامل موارد زیر باشند:

- الف. آگاه‌سازی، حساس‌سازی و بسیج عمومی به طور کلی شامل رهبران سیاسی ملی و محلی نمایندگان مجلس و قوه قضاییه
- ب. درگیر کردن و آموزش سازمان‌های کارفرمایی و کارگری و سازمان‌های اجتماعی
- ج. تأمین آموزش مناسب برای مأموران ذی‌ربط دولتی به ویژه بازرسان و مأموران مجری قانون و برای سایر دست اندرکاران مربوط
- د. پیش‌بینی تعقیب اتباع کشور عضو که جرایمی را بر اساس مقررات ملی در زمینه ممنوعیت و حذف فوری بدترین اشکال کار کودک مرتکب شده باشند. در داخل خود کشور، حتی اگر این جرایم در کشور دیگری بر وقوع پیوسته باشند.
- ه. ساده کردن روش‌های حقوقی و اداری و اطمینان از این که آنها مناسب و فوری هستند.
- و. ترغیب، توسعه و تحول خط مشی‌های موسسات برای پیشبرد اهداف مقاله نامه
- ز. نظارت و تبلیغ بهترین رویه‌های مربوط به حذف کار کودک
- ح. تبلیغ مقررات حقوقی و سایر مقررات در زمینه کار کودک به زبان‌ها و لهجه‌های مختلف
- ط. اتخاذ رویه‌های ویژه طرح دعاوی و تنظیم مقرراتی به منظور حمایت در برابر تبعیض و خسارات کسانی که قانوناً بر خلاف مقررات مقاله نامه با آنها رفتار می‌شود و نیز برقراری و ایجاد خطوط کمکی یا نقاط تماس و مقامات رسیدگی کنند.
- ی. اتخاذ تدابیر مناسب جهت بهبود زیر بنای آموزش و پرورش و تربیت معلم برای برآوردن نیازهای پسران و دختران
- ک. منظور داشتن، نیاز به ایجاد شغل و آموزش حرفه‌ای والدین و بزرگسالان در خانواده‌های کودکانی که در شرایط مورد نظر کنوانسیون کار می‌کنند
۲. نیاز به حساس کردن والدین در مورد مشکل کودکانی که در چنین شرایطی کار می‌کنند.
۱۶. افزایش همکاری و یا کمک بین‌المللی در میان اعضاء برای ممنوعیت و محو بدترین اشکال کار کودک باید مکمل تلاش‌های ملی باشد و در صورت اقتضاء می‌تواند با مشاوره با سازمان‌های کارفرمایی و کارگری توسعه یافته و اجرا شود.
- این همکاری و یا کمک بین‌المللی باید شامل موارد زیر باشد:
- الف. بسیج منابع برای برنامه‌های ملی یا بین‌المللی
- ب. کمک متقابل حقوقی
- پ. کمک فنی از جمله مبادله اطلاعات
- ت. حمایت از توسعه اجتماعی و اقتصادی، برنامه‌های ریشه کن کردن فقر و فراگیر نمودن و آموزش همگانی.

به استناد تبصره یک

به استناد تبصره یک قانون تصویب کنوانسیون محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه موضوع مقاله نامه ۱۸۲ و توصیه نامه مکمل آن مصوب سال ۱۹۹۹ کنفرانس بین المللی کار، نمایندگان وزارت کار و امور اجتماعی با هماهنگی وزارتخانه های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و صنایع و معادن و جهاد کشاورزی و کانون انجمن های صنفی کارفرمایان و کانون شورای اسلامی کار اقدام به تهیه فهرست انواع کارهای مندرج در بند ماده (۳) کنوانسیون به شرح زیر نمود:

- الف - فهرست کارهای مضر برای افراد کمتر از هجده سال طبق آیین نامه کارهای سخت و زیان آور مصوب ۷۱/۹/۲۹ شامل:
۱. کار در معادن اعم از تحت الارضی یا سطح الارضی کار در تونل ها و راهروها یا میله های معدن
  ۲. کار در مخازن سر بسته
  ۳. کار در کارگاه های دباغی، سالامبور سازی و روده پاک کنی
  ۴. کار در گنداب رودها، جمع آوری، حمل و دفن زباله شهری
  ۵. سم پاشی باغات و اشجار و مزارع و ضد عفونی اماکن و طولیه ها و آشیانه های مرغداری
  ۶. غواصی
  ۷. کار در ارتفاع بیش از ۵ متر از سطح زمین بر روی دکل ها، اتاقک های متحرک، داربست ها و اسکلت ها
  ۸. کار در محیط های با سر و صدای بالا (بیش از حد مجاز)
  ۹. کار بر روی خطوط و پست های انتقال برق با فشار ۶۳ کیلو ولت و بالاتر
  ۱۰. مشاغل شن پاشی، پخت آسفالت دستی، قیر پاشی و مالچ پاشی
  ۱۱. عملیات جوشکاری
  ۱۲. کار با وسایل دارای ارتعاش بالا
  ۱۳. حفر قنوت و چاه ها و فاضلاب ها و تونل های زیر زمینی
  ۱۴. کارهایی که استمرار آنها موجبات ابتلا به بیماری های حاصل از اشعه را فراهم می آورد نظیر کار با مواد رادیو اکتیو و در معرض پرتوهای یونساز.
- ب- فهرست پیشنهادی کارهای مضر برای افراد کمتر از هجده سال
۱. کارهای ساختمانی
  ۲. رانندگی و کار با وسایل نقلیه سبک و سنگین و نیز ماشین های راهسازی و کشاورزی
  ۳. ریخته گری فلزات، شیشه گری، حمل و جابجایی مواد مذاب از کوره های مشغول به کار و کار در مجاور کوره های پخت چینی و سفال
  ۴. کار در نیروگاه ها، پالایشگاه ها، پتروشیمی ها و سایر واحدهای نفت و گاز باراندازها
  ۵. کار در کارگاه های قالی بافی، نمد مالی، ریسندگی و بافندگی
  ۶. کار در کارخانجات تولید محصولات آزیست و کارخانه های تولید سیمان و محصولات سیمانی
  ۷. کار در جنگل، جنگلبانی، قطع و حمل اشجار
  ۸. کار در دامداری ها و کشتارگاه ها
  ۹. کار با مواد قابل اشتعال و انفجار
  ۱۰. کار در کارخانه های آسفالت سازی، سنگ شکن ها، سنگ بری ها، کارهای راهسازی
  ۱۱. متصدی کلر زنی و تصفیه مخازن آب
  ۱۲. کار در غسالخانه و دفن مرده ها
  ۱۳. ملوانی و کار در موتورخانه ها یا کشتی سازی
  ۱۴. کار در صنایع آبکاری
  ۱۵. کار با دستگاه های خطرناک نظیر ماشین آلات درودگری یا پرس های تزریقی، ضربه ای، هیدرولیکی و نظایر آن
  ۱۶. کار در کوره پزخانه ها (آجرپزی)
  ۱۷. کار با مواد پشم شیشه و تولید محصولات مربوطه و جابه جایی و انبار کردن آنها
  ۱۸. عایق کاری نصب و تولید ایزوگام و قیرگونی کردن بام ها و طبقات

۱۹. آهنگری، جوشکاری، سنگ زنی و رنگ آمیزی
۲۰. اوراق کاری و برشکاری فلزات و سنگ های ساختمانی
۲۱. کار در بیمارستان ها و مراکز درمانی سرای سالمندان و رادیولوژی ها و آزمایشگاه ها
۲۲. کار در نانوایی ها
۲۳. هر نوع کاری که سلامت و تندرستی (جسمی و روانی و اخلاقیات) فرد را به مخاطره بیاندازد بدیهی است تشخیص این امر با وزارت کار و امور اجتماعی است.

آیین نامه اجرایی موضوع تبصره دو قانون تصویب کنوانسیون محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن

۱. هدف

صیانت از کودکان شاغل و جلوگیری و ممانعت از اعمال و واگذاری اشکال بدکار به کودکان

ماده ۱

کودک: به افراد زیر ۱۸ سال تمام کودک اطلاق می گردد.

ماده ۲

کارهای مضر: کارهایی که به دلیل ماهیت یا شرایط انجام آن احتمال دارد برای سلامتی (جسمی - روانی) و ایمنی یا اخلاقیات کودکان ضرر داشته باشد.

ماده ۳

به کار گماردن کودکان در کارهای مضر موضوع بند ت ماده ۳ کنوانسیون به شرحی که در فهرست پیشنهادی موضوع تبصره یک قانون مزبور آمده است ممنوع می باشد.

ماده ۴

اشخاصی که کودکان را به کارهای مضر موضوع مواد ۲ و ۳ آیین نامه بکار بگمارند مشمول مجازات های مقرر در ماده ۱۷۲ قانون کار مصوب ۶۹/۸/۲۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام می باشند و مضافاً اینکه پروانه کار آنها نیز توسط دستگاه های ذی ربط به طور موقت لغو خواهد شد.

ماده ۵

مجازات مقرر در ماده ۱۷۲ قانون کار:

متخلفین از مواد ۴ آیین نامه علاوه بر پرداخت اجرت المثل کار انجام شده و با توجه به شرایط و امکانات خاطی و مراتب جرم به حبس از ۹۱ روز تا یک سال و یا جریمه نقدی معادل ۵۰ تا ۲۰۰ برابر حداقل مزد روزانه محکوم خواهند شد.

تبصره

چنان چه چند کودک به طور جمعی موضوع ماده ۳ آیین نامه بکار گمارده شوند متخلف یا متخلفین علاوه بر پرداخت اجرت المثل با توجه به شرایط و امکانات خاطی و مراتب جرم به حداکثر مجازات های مندرج در این قانون محکوم خواهند شد.

ماده ۶

علاوه بر اجرای مجازات های مقرر در ماده ۵، وزارت کار و امور اجتماعی و ادارات کار محل، باید متخلف یا متخلفین را به وزارت صنایع و مجمع امور صنفی با توجه به قانون نظام صنفی و سایر مراجع صدور پروانه کار معرفی و درخواست لغو پروانه کار آنان را به شرح زیر نمایند.

۱. برای بار اول به مدت ۳ ماه

۲. برای بار دوم به مدت ۶ ماه

در صورت تکرار به مدت یک سال

مدرسه برای کودکان، اتحادیه های کارگری برای والدین

ماده ی ۲۲ پیمان نامه ی حقوق کودک

۱. کشورهای عضو اقدامات لازم را به عمل خواهند آورد تا تضمین شود کودکی که متقاضی پناهندگی است یا طبق قوانین و مقررات بین المللی یا داخلی پناهنده محسوب می شود، اعم از این که همراه والدین خود یا شخص دیگری باشد و یا همراه نداشته باشد، از حمایت مناسب و مساعدت بشردوستانه در برخورداری از حقوق مندرج قابل اعمال در این پیمان نامه و در سایر اسناد بین المللی مربوط به حقوق بشر یا بشردوستانه که کشورهای عضو به آنها ملحق شده اند، بهره مند خواهد شد.

۲. به این منظور کشورهای عضو، در مواردی که مقتضی بدانند، در همه ی تلاش های سازمان ملل متحد و نیز سایر سازمان های بین المللی یا غیر دولتی ذیربط که با سازمان ملل همکاری می کنند جهت مساعدت و حمایت از این گونه کودکان و ردیابی والدین یا سایر اعضای خانواده ی کودک پناهنده به منظور کسب اطلاعات لازم برای پیوستن مجدد وی به خانواده ی کودک پناهنده به منظور کسب اطلاعات لازم برای پیوستن مجدد وی به خانواده اش همکاری خواهند کرد. در مواردی که نتوان والدین یا دیگر اعضای خانواده را یافت باید برای چنین کودکی همان حمایتی را فراهم نمود که مطابق مفاد پیمان نامه ی حاضر برای کودکانی در نظر گرفته می شود که موقتاً یا به طور دائم از محیط خانوادگی محروم شده اند.

کنفدراسیون بین المللی اتحادیه های آزاد کارگری (ICFTU) مصاحبه ای را با آقای کلیش ساتیارتی بنیان گذار نهضت جهانی مبارزه علیه استثمار کودکان و ریسس ائتلاف علیه استثمار کودکان جنوب آسیا (SACCA) انجام داده است. این ائتلاف یکی از مهم ترین سازمان های فعال در عرصه ی مبارزه برای تأمین حقوق کودکان در هند محسوب می شود. حملات خشونت آمیز متعدد کارفرمایان علیه آقای ساتیارتی از اهمیت و نقش اتحادیه های کارگری در مبارزه برای ریشه کنی کار کودکان حکایت می کند. او تأکید خاصی بر سازماندهی کارگران بخش غیر رسمی دارد که هدف آن جلوگیری از اجبار فرزندان کارگران به کار است. خلاصه ای از این گفت و گو را پیش رو دارید:

آقای ساتیارتی! چند سال است که در زمینه کار کودکان فعالیت می کنید، آیا پیشرفتی در این زمینه در هند، مشاهده می کنید؟

از ۲۵ سال پیش فعالیتم را در زمینه ی کار کودکان شروع کردم که کار بسیار سختی بود، زیرا آن زمان مبارزه ام بی مفهوم می نمود، هیچ گونه حمایتی از حیث سیاسی یا قانونی و از طرف جامعه مدنی نسبت به این مسأله اعمال نمی شد. عقیده رایج این بود که بچه ها به علت فقر باید کار کنند و مردم نیز این روند را کاملاً عادی می پنداشتند. اما، پس از سال ها تلاش و مبارزه افراد و سازمان های ویژه این مقوله ها در جامعه مدنی منجر به افزایش آگاهی شد اما طی ۲۵ سال گذشته هیچ پژوهش علمی در مورد تعیین شمار کودکان کارگر در سطح کشوری انجام نگرفته است، اما در برخی حوزه ها در نتیجه اقدامات هماهنگ، تعداد کودکان کارگر کاهش یافته، گرچه در حوزه هایی مثل کارهای خانگی و صنایع کوچک شهری، حضور بچه ها افزایش یافته است.

در حال حاضر اولویت های شما برای اقدام چیست؟

برنامه ی ما برای اقدام، کار بر روی رابطه ی بین بردگی و قاچاق انسان است. مردم بر این باورند که قاچاق کودکان تنها به منظور استثمار جنسی صورت می گیرد. اما در حقیقت هدف از قاچاق آنها و رای این مورد است. بچه ها قاچاق می شوند تا در صنایع متعدد، در سیرک ها و یا به عنوان خدمتکار خانگی به کار گمارده شوند. قاچاق کودکان در هند، هم درون مرزی و هم برون مرزی است. اقدام مشخص و مستقیم ما ایجاد روستاهایی سازگار با کودک (دوست دار کودک) است. در این نقاط تمام بچه های نجات یافته از بند استثمار، در مدارس ثبت نام و ترغیب می شوند تا مجلس دانش آموزی تشکیل دهند. دولت های محلی و مقامات رسمی این مجالس را به رسمیت شناخته اند. کار مجالس دانش آموزی کمک به مردم برای درک و حمایت از حقوق کودکان است.

قدرت اقتصادی هند، در حال ظهور و شکوفایی است. آیا این تغییرات اقتصادی، به ریشه کنی کار کودکان کمک می کند، یا بر عکس باعث افزایش نیروی کاری ارزان و غیر ماهر می شود؟

کار کودکان مانع رشد اقتصادی هر کشور است. امروزه اساس و نیروی محرکه ی موجود در پس رشد اقتصادی، اطلاعات و آگاهی است که فقط با امکان دسترسی به آموزش و تحصیلات مناسب و با کیفیت به دست می آید. اما در مسیر ترغیب کودکان به تحصیل، اجبار به کار، بزرگ ترین مانع است. از سوی دیگر کار کودکان باعث بی کاری بزرگ سالان و نیز تداوم این روند می شود و به توسعه ی منابع انسانی آسیب می رساند، زیرا کودکان کار، فرصتی برای تحصیل و شکوفایی استعدادها و مهارت هایشان ندارند. از این رو شاهد نسل هایی از کارگران بزرگ سال غیر ماهر هستیم. این روند هم چنین به بهداشت و سلامت کودکان لطمه می زند، تا جایی که آنها وقتی به سی سالگی می رسند مبدل به افرادی بیمار و معلول و ناتوان می شوند. به همین دلیل کار کودکان باعث می شود، روند رشد اقتصادی، به سرعت سیر قهقراپی پیدا کند.

در ساختار اشتغال هند، ۹۰ درصد جمعیت کاری در اقتصاد غیر رسمی مشغول هستند که یکی از دلایل آن شمار بسیار زیاد کارگران فقیری است که مجبورند، کودکان شان را نیز به کار وادارند برای حل این معضل چه باید کرد؟

نه تنها در هند، بلکه در اکثر کشورهای در حال توسعه، کودکان کارگر از خانواده هایی هستند

که والدین آنها در اقتصاد غیر رسمی کار می‌کنند اما اگر والدین به نیروی کاری سازمان یافته بپیوندند، کودکان شان دیگر مجبور به کار نیستند. از این رو کارگران سازمان نیافته باید متحد و عضو اتحادیه‌ها شوند، تا بتوانند از حق مذاکرات جمعی برای احقاق حقوق خود، برخوردار شوند. این روند ثبات اقتصادی را برای آنها به همراه دارد و مانع از به کار واداشتن کودکان شان می‌شود. نقش اتحادیه‌های کارگری در این بخش بسیار حیاتی است.

آیا شما از آغان فعالیت تان با اتحادیه‌های کارگری، همکاری می‌کردید؟

البته! با آنها کار می‌کردم و در حقیقت، اتحادیه‌های کارگری در نهضت جهانی ما، درون و بیرون سازمان بین‌المللی کار (ILO)، در ترغیب دولت به پذیرش کنوانسیون ۱۸۲ این سازمان در مورد بدترین اشکال کار کودکان، نقش محوری داشته‌اند. در هر کشوری، برخی شرکای این نهضت اتحادیه‌های کارگری هستند. به نظر من تلاش جهت ریشه‌کنی کار کودکان بدون مشارکت اتحادیه‌ها ناقص و غیر ممکن است، زیرا رابطه بین کار کودکان و اتحادگرایی بزرگ سالان غیر قابل انکار است.

به نظر شما آیا مقامات هند و سایر کشورها، نیاز به تحصیل، نیروی کار ماهر، و ادای تعهدات خود نسبت به امر تحصیل را درک کرده‌اند؟

والدین ارزش تحصیل را به عنوان یکی از ابزارهای مهم و مؤثر برای دستیابی به برابری و عدالت، دریافته‌اند. در هند نیز در زمینه آگاهی نسبت به اهمیت تحصیل، تحولاتی به چشم می‌خورد و با تصویب دولت جدید، بودجه این بخش افزایش یافته است.

دولت هند کنوانسیون‌های ۱۳۸ (در مورد حداقل سن کار) و ۱۸۲ (در مورد بدترین اشکال کار کودکان) را نپذیرفته، اما می‌گوید، قوانین هند به اندازه این کنوانسیون‌ها خوب و کافی است. نظر شما چیست؟

قوانین هند مبهم است و افراد به راحتی می‌توانند قوانین موجود در مورد کار کودکان را نقض و از مجازات قانونی فرار کنند. هم‌چنین در این زمینه قوانین واقعی وجود ندارد و حتی قوانین موجود، نیز قابل اجرا نیست. ظاهراً نوعی عدم تمایل سیاسی و دولتی مشاهده می‌شود.

کارفرمایان به طور علنی و عینی علاقه مند به کار کودکان هستند. چگونه می‌توانند از چارچوب قانونی طفره بزنند؟

در برخی موارد، کودکان قبل از ورود به محیط کار مجبور می‌شوند، سن واقعی خود را پنهان و آن را بیشتر عنوان کنند. هم‌چنین اغلب کارفرمایان ادعا می‌کنند کودکان کارگر، فرزندان خودشان هستند، یا به کودکان یاد می‌دهند که بگویند، کارفرما، پدرشان است. برخی بزرگ سالان نیز کار را به خانه خود می‌برند تا فرزندان شان آن کار را انجام دهند. به این نحو کارفرما، هیچ پرونده‌ای از کودکان کارگر ندارد. هم‌چنین کارفرمایان وانمود می‌کنند که مقامات و پلیس از آنها حمایت می‌کنند.

آیا آماري دارید که مشخص کند، واداشتن کودکان به کار خود جای بزرگ سالان، از نظر مالی تا چه میزان به نفع کارفرمایان است؟

تا آن جا که مسأله بی‌کاری مطرح است، کارفرما تمام دست مزد کودک کارگر را برای خود برمی‌دارد، زیرا کودک در ازای بدهی قبلی پدر یا مادر و حتی پدر و مادر بزرگش مجبور به کار است. معمولاً کارفرمایان از بی‌سوادی والدین سوء استفاده می‌کنند و حتی پس از باز پرداخت کامل بدهی شان، کودکان را به کار وادارند و یا به طور دایم والدین آنها را مجبور به قرض کردن پول می‌کنند و به این نحو، چرخه تکرار می‌شود.

اما حتی کودکان کارگری که بی‌گاری نمی‌کنند، دست مزدشان یک پنجم دستمزد کارگران بزرگ سال است. منظوری یک پنجم مبلغ واقعی است که به بزرگ سالان پرداخت می‌شود که حتی از حداقل دست مزد نیز کمتر است دست مزد کارگران بزرگسال در اکثر موارد، نصف حداقل دست مزد تعیین شده است.

در برخی از صنایع مثل قالی بافی یا شیشه‌گری، دستمزد کودکان کارگر فقط یک دهم دست مزد بزرگ سالان است.

کارفرمایان برای دلسرد کردن نهادهای غیر دولتی و اتحادیه های کارگری از تلاش برای نجات این کودکان، اغلب به سلاح تهدید و خشونت متوسل می شوند زمانی شما گفتید: آنها یک مافیا هستند ...

بله آخرین نمونه این تهدیدات سیرک بزرگ رم بود، که وقتی ما در صدد نجات کودکان کار در سیرک بودیم، مالک سیرک علناً تفنگ را به طرف سر من نشانه رفت و این دید عموم نسبت به تلاش های ما در جایی بود که مقامات دولتی و رسانه ها حاضر بودند. با این وصف، آن مرد آزادانه فعالیت می کند. ما پرونده ای علیه او تشکیل دادیم، اما نتیجه ای نگرفتیم. اما مالک سیرک نیز پرونده ای علیه ما تشکیل داده است و می دانیم که بسیار دشوار و بعید است که علیه آنها رأی صادر شود.

آیا شما از نتایج کنگره جهانی در ایتالیا راضی هستید آیا دیدگاه جدیدی در آن مطرح شد؟ البته که راضی هستیم. مهارت های خارق العاده در رهبری کنگره و نیز دیدگاه هایی که کودکان مطرح کردند، با ارزش بود. واقعاً انسان به قدرت و توانایی هایی که این کودکان برای ایجاد تغییرات دارند، ایمان می آورد. کودکان حاضر در کنگره، در کشورهای خود و در کنار دولت های خود و سازمان های بین المللی، برای اجرای قطعنامه کنگره فعالیت می کنند. فعلاً برای کنگره ی بعدی کار می کنیم، که قرار است در اوایل سال ۲۰۰۵ برگزار شود. به نقل از هفته نامه آتیه

حمایت از کودکان یکی از عناصر ضروری در دست یابی به عدالت اجتماعی و صلح جهانی است. کار کودک مغایر با سرمایه گذاری بر اساس توانایی بشر، بر خلاف تأمین کار آبرومندانه و مناسب و مغایر با کاهش فقر می باشد. کار کودکان، سلامتی آنها، تحصیلات و حتی زندگی شان را از آنها می گیرد. این مشکلی است که صورت های گوناگونی دارد...
چهره های کودکانی با ۸ سال سن، که ۳۰ متر در عمق زمین پایین می روند تا هشت ساعت در روز معادن را حفر نمایند، بدون این که نور و تهویه مناسب داشته باشند.
چهره های کودکانی که به منظور کار اجباری برای استهلاک فرض، فروخته می شوند تا پولی را پرداخت نمایند که با این همه، خانواده های شان هرگز قادر به باز پرداخت آن نخواهد بود.
چهره های پسر بچه هایی که خانواده های فقیرشان ناامیدانه آنها را جهت انجام کارهای کمر شکن کشاورزی روانه می کنند. چهره های دختر بچه هایی که ساعات طولانی، مانند کارگران خانگی کارهای شاق و پر زحمت را انجام می دهند. چهره های کودکانی که مورد سوء استفاده جنسی قرار می گیرند و آسیب های آن به قدری زیاد است که بسیاری از آنها قادر نخواهند بود که به زندگی عادی باز گردند.

۱. وسعت این معضل

آمار مربوط به کار کودک حتی تصویر قانع کننده تری را ترسیم می نمایند. ILO بر آورد می کند که از میان ۲۵۰ میلیون کودک کارگر که سن آنها بین ۵ الی ۱۴ سال است، تقریباً ۱۲۰ میلیون نفر به صورت تمام وقت فعالیت می کنند.

در مناطق جنوبی صحرای آفریقا ۴۱ درصد و در آسیا و آمریکای لاتین تقریباً ۲۱ درصد کل کودکان کار می کنند. به طور کلی، در سراسر دنیا ۱۴ درصد الی ۱۷ درصد کودکانی که در مدرسه حاضر نمی شوند، هفته ای ۴۹ ساعت یا بیشتر کار می کنند و ۱۱ درصد الی ۱۳ درصد این کودکان هفته ای ۵۶ ساعت یا بیشتر فعالیت می کنند.

به کارگیری و استخدام اطفال مسأله فوق العاده نگران کننده ای است. تحقیقات ILO نشان می دهد که در بعضی از مناطق تا ۲۰ درصد کودکانی که از نظر اقتصادی فعال می باشند، زیر سن ۱۰ سالگی به سر می برند. علی رغم تمامی این ها، هنوز دلیلی برای خوش بینی وجود دارد. در چند سال گذشته شاهد تغییری اصولی در چگونگی برخورد با این مشکل بوده ایم. تنها در ۱۰ سال گذشته، بسیاری از کشورها نسبت به پذیرش کار کودکان و جبهه گیری در برابر آن تمایل نشان دادند و اکنون دنیا عمیقاً درگیر این مسأله شده است و نسبت به ضرورت اتخاذ اقدامی در خصوص کار کودک اتفاق نظر جمعی وجود دارد. "صف آراییی اخیر جهانی در برابر کار کودک" که در کنفرانس بین المللی کار ماه ژوئن ۱۹۹۸ به اوج خود رسید، نمایش آشکاری از این جنبش رو به رشد و همه گیر جهانی بود. این تغییر رفتار همچنین در تعداد روز افزون کشورهایی که جویای مساعدت از سوی برنامه های بین المللی ILO درباره "حذف کار کودک" و هم چنین در توافق نامه و توصیه نامه ای جدید در ماه ژوئن سال ۱۹۹۹، در ارتباط با بدترین نوع کار کودک منعکس می گردد.

توافق نامه ی جدیدی که بدترین انواع کار کودک را تحریم می نماید.

توافق نامه شماره (۱۳۸) ILO، مصوب سال ۱۹۷۳ با عنوان "حداقل سن"، استاندارد اصولی بین المللی را با نیت دستیابی به برچیدن کامل کار کودک ابقا می نماید. توافق نامه شماره ۱۳۸ تأثیر عمیقی بر روی قوانین ملی و اجرای آنها داشته است. اما اتفاق نظر بین المللی روز افزونی در این خصوص که می بایستی توجه بیشتری نسبت به "غیر قابل تحمل ترین" یا بدترین انواع کار کودک مبدول داشت، وجود داشته تا بتوان از فعالیت کودکان در صنایع و فعالیت ها و مشاغل مخاطره انگیز، بدون توجه به سطح فقر یا پیشرفت آن کشور جلوگیری کرد. این امر موجب تصویب استانداردهایی شده است که اقدام فوری برای حذف کار آمد بدترین اشکال کار کودک و برای حصول اطمینان از الویت آنها در اقدامات ملی و بین المللی در این خصوص را الزامی می داند و کنفرانس بین المللی کار ILO در ماه ژوئن ۱۹۹۹ این توافق نامه ها را به تصویب رسانید. طبق توافقنامه شماره ۱۸۲ و توصیه نامه همراه آن مسوولیت اصلی کشورهای تصویب کننده، اتخاذ راهکارها و روش های ممنوعیت و حذف فوری بدترین اشکال کار کودک است، که شامل موارد زیر می باشد:

- کلیه اشکال کار سخت و کارهای شبیه به بردگی مانند فروش و قاچاق کودک، کار اجباری یا بیگاری، اسارت به خاطر ادای قرض و صرف بردگی.
  - تلاش و به کارگیری و فراهم نمودن تسهیلات در جهت استفاده از کودک در زمینه فحشا برای تولید محصولات مبتدل مانند عکس و فیلم های غیر اخلاقی و یا برای انجام نمایش های مبتدل.
  - به کارگیری و فراهم نمودن تسهیلات به منظور جلوگیری از استفاده های غیر قانونی از کودکان به ویژه در زمینه تولید و قاچاق مواد مخدر.
- کاری که به صورت طبیعی یا به دلیل شرایط انجام آن، احتمال دارد که سلامتی، ایمنی یا اخلاق و شرافت کودکان را به مخاطره بیندازد.

بزرگداشت روز جهانی مبارزه علیه کار کودک در خانه‌ی هنرمندان

به مناسبت دوازدهم ژوئن (روز جهانی مبارزه علیه کار کودکان) انجمن حمایت از کودکان کار مراسم بزرگداشتی برگزار کرد. در این مراسم که با حضور ۱۱۰ نفر از کودکان تحت حمایت انجمن در سالن بتهوون مجموعه خانه هنرمندان برگزار شد، کودکان به بیان خاطرات خود از کار و اجرای سرود پرداختند و هم چنین بیانیه‌ای با عنوان "ما کودکان کار حق داریم..." از طرف کودکان ارایه شد. در این مراسم گروه موسیقی آقای "نظر" و گروه نمایش "هفت سبز" به اجرای برنامه‌هایی ویژه‌ی کودکان پرداختند. این برنامه با حضور اعضا و میهمانان انجمن برگزار شد. انجمن حمایت از کودکان کار سال گذشته نیز برنامه‌ای مشابه‌ای به همین مناسبت در پارک لاله تهران برگزار کرد.

هر گلی نو که بشکفتد به جهان
ما ز عشقش هزار دستانیم
اعضای جمعیت دفاع از کودکان کار و خیابان
پس از تلاش فراوان موفق گشته‌اند مرکزی را
در محله‌ی پاسگاه نعمت آباد به منظور حمایت
از کودکان کار و خیابان تأسیس نمایند.
تلاش‌شان را ارج می‌نهمیم و برای‌شان آرزوی
موفقیت داریم.

هیات مدیره‌ی انجمن حمایت از کودکان کار

- ۱- ما حق داریم از عدالت اجتماعی برخوردار باشیم.
  - ۲- ما حق داریم از عشق و محبت بزرگترها برخوردار باشیم.
  - ۳- کودکان حق بهره‌بردن از امکانات آموزشی و تفریحی را اجتماعی دارند.
  - ۴- ما حق داریم با دینی جدید آشنا شویم و با راحتی نظرات و عقاید خود را بیان کنیم.
  - ۵- ما دوست داریم در دنیای سرشار از صلح و دوستی زندگی کنیم.
  - ۶- ما دوست نداریم تحت فشار کارهای سخت قرار بگیریم.
  - ۷- ما کودکان کار کردن در این سن را دوست نداریم.
  - ۸- دنیای کودکی‌مان را با ما بازنگردانید.
  - ۹- ما دوست داریم مثل بچه‌های عادی درس بخوانیم تا در آینده با بالاترین درجات تحصیل دست یابیم.
  - ۱۰- تمام کودکان کار در دنیا احتیاج به حمایت همه انسان‌ها دارند.
  - ۱۱- ما سفید داشتن زندگی خوب در اجتماع را داریم.
  - ۱۲- بچه‌گسائی یا سخیگوما اگر بچه‌های از دست رفتگی ما کودکان هستند.
  - ۱۳- روح ما سرشار از رنج‌ها و سختی‌هاست. بیاید با جلی بازی کردن در جمع کودکان مشغول کار کردن در جمع بزرگان باشیم.
  - ۱۴- دنیای شاد کودکی‌ها در لایه‌های رنج و سختی کار کردن نابود شده است.
- ***
- با امید روزی که هیچ کودکی در دنیا کار نکند

آزادشان کنید!

برای چیدن آخرین جمله جهان
کلمه کم آورده ام،
لطفاً حروف روشن رازداران را آزاد کنید!
آزادشان کنید!
آنها فرزندان فرصت گریز هزاره نان اند،
که در پایداری خویش
جهان را از پیر شدن باز می دارند

آزادشان کنید!
پرستویی که امروز قفس نشین شماسست
فردا عقاب قفل شکنی خواهد شد
که به قله مه گرفته قاف هم قناعت نخواهد کرد

آزادشان کنید!
آنها کامل ترین کمر بستگان باران اند،
که ما رویاهای بی گرگ خویش را
در آهو ترین پیراهن بی فریب شان شسته ایم

آزادشان کنید!
پروانه ای که از آخرین آواز آتش گذشته است
دیگر از گر گرفتن بر باد رفته خود
نخواهد ترسید.
تنها در تلاوت مخفی ما تکثیر خواهد شد؛
مثل ستاره در آسمان
ترانه در کوه و
کلمه در کتاب

هی رفته بر آب، دریاب!
آخرین جمله جهان ما
علاقه به آزادی آدمی ست
که در چیدن چلچراغ آن
کلمه کم نمی آوریم.

سید علی صالحی

تهران، خیابان مولوی، باغ فردوس، خیابان شهید رییس عبداللہی
کوچه شهید احمد افتخاریان، دومین بن بست سمت چپ، شماره ۴۳
کد پستی: ۱۱۶۸۹۷۳۱۶۲ صندوق پستی: ۳۵۵۶-۱۱۳۶۵
تلفن: ۵۵۷۶۶۸۷-۹ نمابر: ۵۶۰۳۲۰۵
www.apcl.org.ir
apcl_iran@hotmail.com